

DIRVA

Nr. 130

Lapkritis-Nov. 11, 1960

Cleveland, Ohio

WASHINGTONE PRADEDAMI PASIRUOŠIMAI JAV ADMINISTRACIJAI PERDUOTI

Kennedy laimėjo nedidele persvara. Rinkimų atgarsiai užsieniuose.

Prez. Eisenhoweris, pasveikinęs naują JAV prezidentu išrinktą Massachusetts senatorių John F. Kennedy, paprašė paskirti atstovus, kurie dalyvautų visose federalinės politikos diskusijose, siekiant "tvaringai perduoti administraciją". Antroje telegramoje, kurios paskelbimą viešumai Kennedžio štabas buvo kažkodėl nudelsęs, prez. Eisenhoweris pasiūlė susitikti su Kennedžiu ir pristatyti būsimąjo kabineto narius, kurie galėtų nedelsiant pradėti pasitarimus dėl postų perėmimo.

Prezidentu išrinktas John F. Kennedy iš karto buvo pareiškęs, kad jo kabineto sudėtis bus paskelbta neanksčiau Padėkos šventės. Prez. Eisenhowerio telegramos poveikyje to sąstato paskelbimo laukiam dar šią savaitę. Iš kandidatų į kabinetą pirmasis žinių agentūrų pradėtas minėti Chester Bowles, kuris galys būti paskirtas valstybės sekretoriumi.

Galutiniai balsavimų duomenys dar nežinomi, nes eilėje rinkiminių apygardų dar tebeskaiciuojami. Ligšiol, vis dar trūkstant žinių iš 12,000 rinkiminių apygardų (apie 7,5%), oficialiai suskaiciuota 64 mil. balsų. Tai rodo, kad ankstyvieji spėjimai apie aukštą rinkimuose dalyvavusių balsuotojų nuosimtį buvo gerokai perdėti. Bet viena tikra, kad balsuotojų skaičius buvo žymiai padidėjęs didmiesčiuose ir pramonės rajonuose.

Nepaisant sen. Kennedžio laimėtos persvaros rinkimų kolegijoje, visuotinių balsavimų duomenyse pradeda ryškėti įdomus faktas: juo balsų skaičiavimas artėja prie galo, juo skirtumas abiejose duomenų kolumnose mažėja.

Ketvirtadienio rytą turėtomis žiniomis, tas skirtumas — visų Jungt. Valstybių mastu! — sukęsis tik apie 300,000 balsų, kas rei-

kia Kennedžio persvarą tik 0,24%.

Didelę staigmeną balsų skaičiavimuose sukėlė Ohio valstija, kurią demokratai tikėjosi laimėti 200,000 balsų persvara, o iš tikrųjų laimėjo respublikonai 265,000 balsų persvara. Partijos sluoksniuose dabar iškoma atpirkimo ožio, ir juo sutiko būti valstijoje reikalingai mažai žinomas Clevelando mėras Celebreeze.

New Yorko valstijoje, nepaėjus nė 24 valandos nuolaimėjimo, įvyko demokratų ir liberalų partijų koalicijos skilimas, kuris neabejotinai atsilieps į būsimuosius rinkimus. Ar tas skilimas atsilieps į valstijos elektorių skyrimą, tuo tarpu dar neaišku. Liberalų partija į rinkimus ejo atskiru sąrašu, bet rėmė demokratų kandidatą John F. Kennedy. Dabar partijos vadai teigia, kad demokratinio "tiketo" laimėjimą nulėmsi vien liberalų partija, kurios gautų balsų skaičius kaip tik ir atitinka Kennedžio persvarą prieš Nixoną toje valstijoje.

Taip vadinamasis religinis klausimas šiuose rinkimuose padėjo katalikams; ryškiausi pavyzdžiai yra S. Carolina, visada balsavusi už respublikonus, bet ši kartą elektorius atidavusi demokratams. Žydų ir negrų blokai rėmė demokratų Respublikonų partijos komiteto pirmininkas T. B. Morton pareiškė, kad negrų balsų už Nixoną tebūta tik 10%, ir tai nulėmė Kennedžio laimėjimą.

Prezidentu išrinktą John F. Kennedy vienas iš pirmųjų ilga telegrama pasveikino Sovietijos premjeras Chruščiovas, išreikšdamas viltį, kad jo politika būsianti priešinga dabartinės administracijos politikai ir santykiai tarp abiejų kraštų "vėl seks tą liniją, kuri buvo beišsivystanti Franklino Roosevelto laikais". Jis siūlė galimai ankčiau susi-

tikti tarptautinėms problemoms spręsti. Ta proga sovietų spauda savo komentaruose dėl "istorijoje retai žinomo tokio baisaus respublikonų partijos pralaimėjimo" ir "skandalingo Nixono pralaimėjimo" skelbė, kad amerikiečiai tuo parodė, jog norį taikiai gyventi su komunistais.

Vatikane buvo pareiškėtas pasitenkinimas Kennedžio laimėjimu, kuris parodė, kad amerikinė demokratija tebesanti gyva, bet oficioze "L'Osservatore Romano" buvo vengiama platesnių komentarų.

Rinkimų atgarsiai kituose kraštuose mišrūs ir labai santūrus. Daugumoje kraštų stengiamasi pabrėžti viltį, kad JAV politika nesi-keisianti. Nusivylimas Formozoje, P. Vietname, didesnio optimizmo pastebima kairiųjų vyriausybės valdomuose kraštuose.

Vak. Vokietijos kancleris Adenaueris jau paskelbė, kad jis ruošiasi vasario pradžioje, Kennedžiui vos tik perėmus pareigas, vykti į Washingtoną. Panašios užuominos girdima ir iš britų premjero Macmillano.

Pirmajame oficialiame pareiškime naujai išrinktasis prezidentas Kennedy pažadėjo siekti pasaulinės taikos, bet pabrėžė, kad ateinantys ketveri metai "bus sunkūs mums visiems".

* Viceprez. Nixoną, grįžusį į Washingtoną po rinkimų, pasitiko keli šimtai jo šalininkų su plakatais, pranašaujančiais laimėjimą 1964 metais. Nixonas, baigęs kadenciją, greičiausiai grįš į Kaliforniją ir sieks gubernatoriaus posto. Eilę firmų, jam yra pasiūliusius aukštus postus, bet jis greičiausiai juos atmes, nes, kaip atrodo, yra nusistatęs pasilikti politikoje ir tais sumetimais apsisistos Kalifornijoje, Henry Cabot Lodge planai taip pat nežinomi, tik korespondentams jis juokaudamas pasakė, kad iš "New York Herald Tribune" jis tebesąs laikinai pasitraukęs. Prieš perimdamas pareigas Jungtinėje Tautose, H. C. Lodge buvo laikraštiniškas.

Prieš buvusius Lietuvos pasiuntinybės rūmus Paryžiuje, 14 Place Malesherbes, kuriuose dabar yra įsikrausčiusi Sovietų konsularinė tarnyba, lapkričio 5 - 6 naktį buvo suruoštas atentatas. Nežinomi asmenys prie durų numetė 5 karines granatas, kurių tik 4 sprogo, nepadarę didelių nuostolių ir nieko nesužeisdamos. Policijos komisaras Clot Le Monde korespondentui pareiškė, kad atetano autoriai greičiausiai norėję prieš Sovietus parodyti tik simbolinį gestą. Šie rūmai, sovietams karo pradžioje bičiuliaujantis su naciais, iš lietuvių buvo atimti ir atiduoti rusams. Vėliau po karo, nežinrint visų žygių iš lietuvių pusės, ir provokarietiško Prancūzijos nusistatymo, rūmai nebuvo lietuviams gražinti ir juose įsirengė Sovietų ambasados konsularinė tarnyba. Rusai bandė iškirsti virš durų esantį Vytį ir Gedimino stulpus, tuo būdu norėdami pašalinti bet kokius lietuviškuosius ženklus. Jei jiems pasisekė prie mažųjų durų užtepti mozaikinę Vytį, tai prie didžiųjų durų, miesto architektai uždraudė daryti bet kokius namo išorės pakeitimus ir Vytis iki šios dienos ten pasiliko.

Ant, Liurkaus nuotrauka

JUNGTINĖS TAUTOS NUSTŪMĖ KONGO DEBATUS

Jungtinių Tautų plenumas nuobalsavo atidėti debatus Kongo klausimu neribotam laikui. Netikėtas Ganos pasiūlymas, kurį entuziastingai parėmė Gvinėja ir sovietų blokas, buvo priimtas 48 prieš 30 balsų, 18 susilaikant.

Jungtinės Tautos bandė sulaukyti balsavimą, prašydamos posėdį nutraukti, iki kitos delegacijos galės apsvarstyti netikėtą pasiūlymą. Prie balsavimo buvo prieita po dvi valandas trukusių karštų ginčų, paįvairintų sovietinio bloko atliktais kumščių daužymais į stalus -- abu kartu dėl Belgijos reikalavimo leisti jai apginti savo pozicijas.

Ganos delegatas pasiūlė debatus dėl Kongo atidėti ir laukti, kaip bus išspręstas pasiūlymas pasiūsti Kongai 15 narių komisiją iš Afro-Azijos tautų. Toji komisija, kaip siūloma, turėtų bent kokią reprezentatyvinę vyriausybę. Ganos delegatas pareiškė, kad diskusijos plenumo tik supainiotų tokios komisijos pastangas.

Vakarų sluoksniuose tikima, kad Ganos iniciatyva galėjusi būti paremta prielaida, kad kredencijų komitetas suteiks prez. Kasavubui teisę atstovauti Kongą Jungtinėse Tautose. Kita priežastis galėjusi būti ta, kad Lumumbos šalininkai nesitikėjo gauti reikiamos daugumos, kai kredencijų komiteto pasiūlymas bus balsuojamas plenumo sesijoje.

Ganos pasiūlymui pritarė daugelis Afrikos tautų, bet pasipriešino kai kurie afrikiniai prancūzų tautų bendruomenės nariai. Taip pat per balsavimą suskilo Lotynų Amerikos blokas. Tuo būdu vadinamieji neutralistai

ir sovietų blokas pasiekė pergalę Jungtinių Tautų plenume.

Konge, šiaurinėje Katangos provincijos dalyje, buvo užpultas Jungtinių Tautų Komandai priklausančių airių karinis patulius ir 10 kareivių žuvo. Vienas jų išliko gyvas, bet labai sunkiai sužeistas.

Jungtinių Tautų pareigūnai dar nepajėgė nustatyti, kas patulius

užpuolė, bet įvykio vieta yra "balubų teritorijoje", todėl tikima, kad už užpuolimą atsakinga balubų gentis.

Taip pat pranešama apie ginkluotus konfliktus ir kitose "neutrizuotose zonose", iš kurių Katangos žandarmerija pagal susitarimą su Tschombe yra evakuota, ir kuriose ginklus nešioti turi teisę tik JT kariai.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

● Komunistų vadai Maskvoje pradėjo pasitarimus, kurie užtruksią visą savaitę. Nors pasiruošimai yra slapti, bet, kaip patikimi šaltiniai praneša, jie būsiai baigti bendru komunistinių valstybių, įskaitant ir Kiniją, pareiškimu apie vieningumą, Maskvai vadovaujant.

● Prancūzijos vyriausybė atmetė buvusio aukšto prancūzų civilinės valdžios pareigūno Andre Jacomet atsistatydinimą, paskelbdama jį atleistu iš pareigų. Jacomet, kuris ligšiol buvo prancūzų civilinės administracijos sekretorius Alžire, buvo pareiškęs atsistatydinimą, protestuodamas prieš prez. De Gaulle kalbą, kurioje buvo užsimintas nepriklausomybės suteikimas Alžirui.

Stebėtojų nuomone, Jacometo paleidimas galys tapti naujų demonstracijų prieš vyriausybę signalu. Iš kitos pusės pastebima, kad jis rodo kraštutines prez. De Gaulle pastangas įvykdyti savo programą ir pasiekti derybų su Alžiro nacionalistais.

● Kipras pareiškė, kad jis turįs likti "laisva zona" be atominių ginklų ir bazių. Kipras, buvusi britų kolonija, gavo nepriklausomybę šią vasarą ir priimtas JT nariu šioje sesijoje Britai ten pagal susitarimą pasi-liko karines bazines. Kipro atstovo pareiškimas buvo padarytas politiniame komitete, vykstant

diskusijoms nusiginklavimo klausimais.

● Kubos premjeras Castro paskelbė, kad jam pasisekė nukreipti "amerikinę invaziją", kurios pavojus jau esąs sumąžėjęs. Savo kalboje jis pakartojo, kad bet koks Kubos užpuolimas iš JAV pusės, tuoj pat iššauktų atominį karą, nes Sovietija tuoj pat išpildytų savo pažadus ir paremtų Kubą raketomis.

● Stebėtojai Hong Konge sutaria, kad komunistinė Kinija pergyvena ekonominę krizę, kurią iššaukė dideli nuostoliai žemės ūkio produkcijoje, turėję didelės įtakos ir kitiems ekonominiams sektoriams.

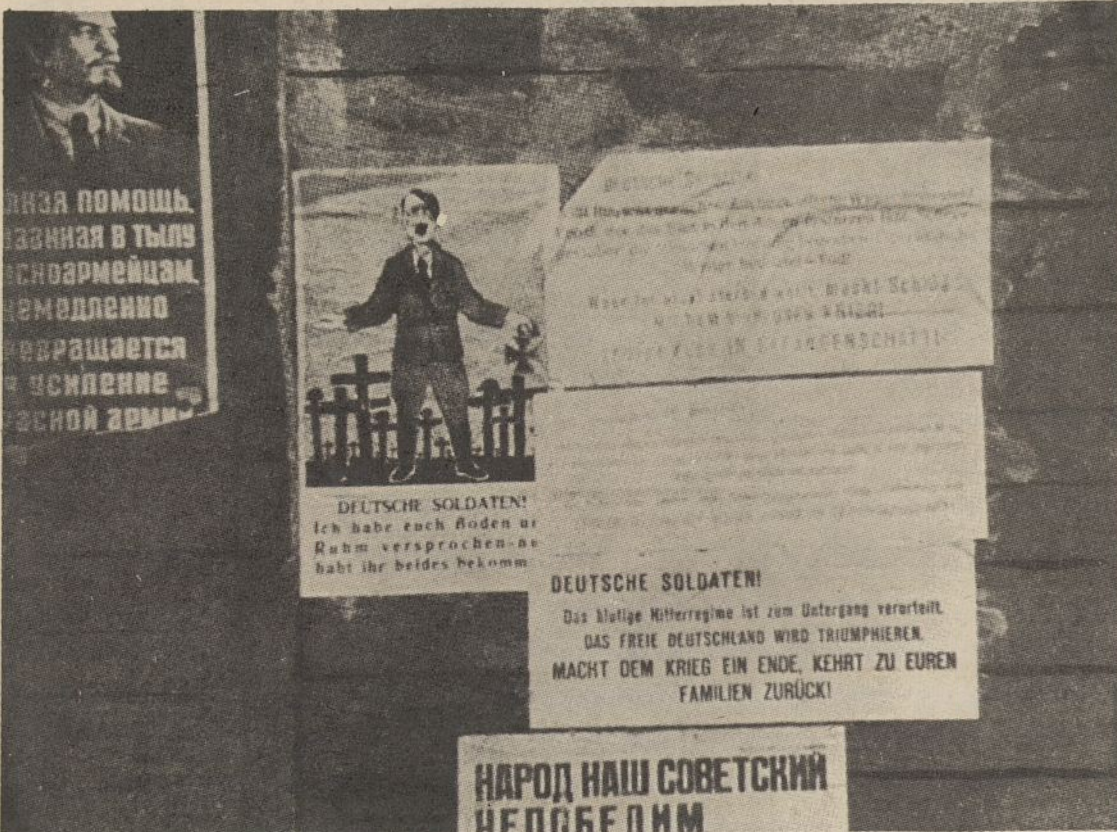
● Lotynų Amerikos delegacijos Jungtinėse Tautose pranešauja, kad jų pasiūlymas papildyti Saugumo Tarybą ir Ekonominę bei Socialinę Tarybą Afrozijos nariais būsias priimtas.

● JAV balsavimų duomenys dar galutiniai nesuvesti, bet jau aiškėja, kad respublikonai sumažino demokratų persvarą senatvė dviem vietom ir atstovų rūmuose 22 vietom. Tuo būdu atstovų rūmuose konservatyvioji dauguma bus dar labiau sustiprėjusi. Gubernatorių rinkimuose demokratai padidino savo laimėjimą 1 vieta, ir dabar kontroliuos 34 iš 50 valstybių.

KAIRĖJE: Vaizdas iš Chicagos neolithuanų metinės sueigos. Prie vėliavos stovi: Vita Aleksandriūnaitė, inž. Kirvaitis ir Rita Merkelytė. Kalba LB Chicagos apyg. pirm. J. Jasaitis. Plačiau apie sueigą 8 psl.

M. Jazbučio nuotrauka

Paskutiniuosiuose karuose vienu iš svarbiųjų ginklų buvo laikoma propaganda prieš kareivių nuotakoms paveikti. Vokiečiams, kol dar karo laimė buvo jų pusėje, atrodavo juokinga, kai jie besitraukiančių rusų paliktas vietoves rasdavo nuklijuotas atsišaukimais, raginančiais mesti ginklus ir pasiduoti į rusų belaisvę. Tik paskutinėje karo fazėje, ypač Vakarų fronte, ta propaganda jau pradėjo juos kitaip veikti.

IKI PASKUTINIO ŠOVINIO...

Suolis į likiminę erdvę

Oficialus įsakymas pulti Stalingradą šeštąją armiją pasiekė liepos 19. Lygiai už mėnesio, rugpjūčio 19, armijos vadas gen. Paulus paskelbė operatyvinį įsakymą, kuriame puolimo diena ir valanda dar nebuvo nurodyta. Kaip armijos štabe buvo žiūrima į padėtį, aiškiai liudija to įsakymo įžanga: "Rusai Stalingrado erdvę atkakliai gins. Į Dono rytinio kranto aukštumas jie sutraukė didelės jėgas ir įsitvirtino Stalingrado ruože. Reikia laukti, kad didelės jų jėgos, įskaitant tankų brigadas, stovinčias Stalingrado šiaurėje, nedelsdamos pereis į priešpuolį."

Rugpjūčio 21 naktis buvo giedri, vėjas pūtė iš pietryčių, Dono srovė dengė lengvas rūkas. Prasiveržimas per Doną pradėtas 3:10 val. ryto. Armijos dalys gana nesunkiai, su mažais nuostoliais, užėmė kitą upės krantą ir pastatė karo tiltus. Tik ties Akimovska susidurta su kietesniu rusų pasipriešinimu, bet ir ten jau kitą popietę tiltas buvo pastatytas. Šis tiltas rugpjūčio 23 naktį buvo be pertraukos bombarduojamas, rusai įvykdė 67 puolimus, bet tiltas išliko sveikas.

Ankstymomis rugpjūčio 23 valandomis pradėtas žygis į Stalingradą. Dienai auštant, kitoje plikos stepės pusėje, už 60 kilometrų, buvo galima įžūrėti miesto kontūrus su aukštyn prasišovusiais fabričių kaminiais. Volgoje dar ūkavo laivų sirėnos, bet rytoj didžioji rusų upė turėjo virsti negyva vandens srove.

18:35 šiauriniame sparne 16-sios tankų divizijos smaigaliai pasiekė Volgą. Atkaklioje kautynės plonierių daliniams pasisekė užimti geležinkelį. Paskutinė susisiekimo linija, jungusi Stalingradą su išoriniu pasauliu, buvo vokiečių rankose. Iš miesto išeinąs traukinys su sunkiosiomis patrankomis ir daugeliu vagonų šaudmenų buvo sulaukytas.

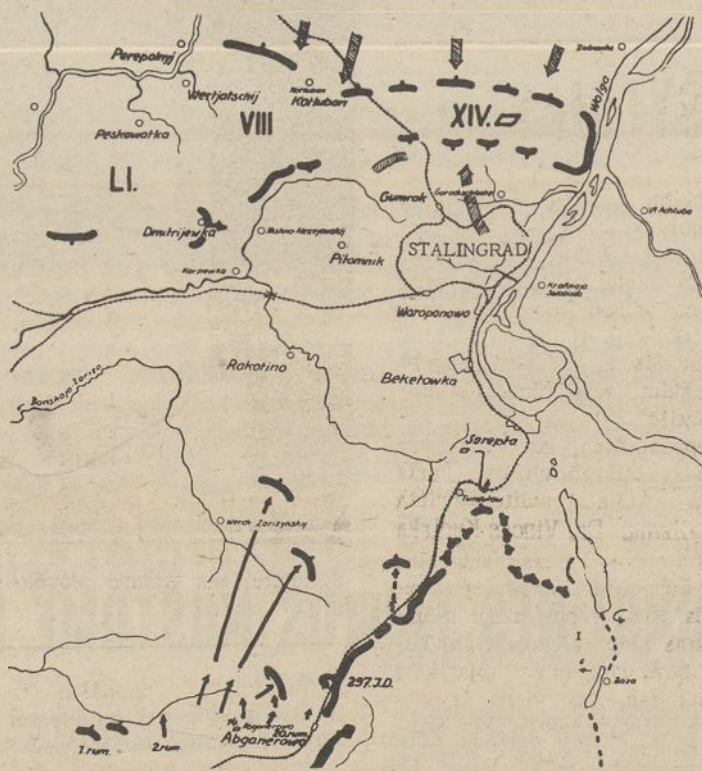
Bet naktį 16-sios tankų divizijos kontaktas su vakarais VIII pėstininkų korpu, buvo nukirstas. Divizija išsidėstė gynybos pozicijose ir 23:10 valandą pranešė 14-to tankų korpo štabui:

"79-jo tankų pulko kovos grupės pirmosios pasiekė Volgos upę 18:35 valandą. 2-jo tankų pulko kuopa užėmė Spartakoską, susidurdama su iš karto silpnu, bet vėliau vis stiprėjančiu pasipriešinimu. Reikia laukti stiprių puolimų iš šiaurės. Septintasis aviacijos korpas puikiai parėmė puolimą."

Už pusvalandžio vyriausioji fiūterio būstinė perdavė radiogramą divizijai:

"16-ji tankų divizija bet kokia kaina išlaiko pozicijas. -- Adolfas Hitleris."

Tuo metu šiaurėje truko dviejų pėstininkų divizijų Stalingradui pulti. Miestas būtų buvęs paimtas be didesnio kraujo praliejimo.

"Tada tetrūko tik dviejų pėstininkų divizijų Stalingradui be kraujo praliejimo užimti..." Situacija Stalingrado fronte 1942 rugpjūčio paskutiniomis dienomis, kada 16-ji tankų divizija pasiekė Volgą. Divizija priklausė XIV tankų korpiui, todėl situacijos plane pažymėta ženklų XIV.

Tuo tarpu Stalingrade šiomis lemiamomis valandomis buvo pažodžiui "iš žemės kasamas" pasipriešinimas. Paskutiniuose fabrikuose buvo baigiami montuoti paskutiniai tankai, tuštinami ginklų sandėliai, ginkluojami visi, kas tik pajėgė pakelti ginklą, mobilizuojami Volgos jūrėliai, ginklavimo fabričių darbininkai, paaugliai. Be pertraukos kaukiančių fabričių sirėnų ir plakatų dirguojami, darbininkai rinkosi į mobilizacinius punktus, iš kur, gavę ginklus, be jokio apmokymo, buvo siunčiami šiaurinį miesto gynimo frontą.

Apsuptajai divizijai atkakliai tebeginant katilo pozicijas, kurių frontą šiaurėje sudarė 12

Šešioliktoji vokiečių tankų divizija, pirmoji pasiekusi Volgos upę, Stalingrado ruože.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 dienos dividendai yra pakelti iki 4%.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanouskas, Pres.

TURKIJOS REŽIMO KRYŽKELĖ

Ar Gurseliui reikia parodinės bylos?

Per pastaruosius 50 metų -- nuo to laiko, kada Ataturko pirmtakas pabandė mirštančią osmanų imperiją paversti tautine turkų valstybe, -- moderniosios Turkijos istoriją rašo ne politikai, bet generolai. Prieš penkis mėnesius, nuvertus autoritetinį Menderes režimą, Ankaroje buvo

kilometrų, Volgos pakrantę penki ir Stalingrado pusėje devyni kilometrai, 16-sis pioniierių batalionas jau susidūrė ir sunaikino pirmą per Volgą persikėlusią rusų kovos grupę. Stalino rezervai jau buvo pasiekę Stalingrado frontą,

Šeštąją kovų dieną apsuptosios divizijos būklė pradėjo darytis kritiška dėl šaudmenų stokos. Generolas Hube sušaukė savo karininkus pasitarimui, atkreipė dėmesį į fiūterio įsakymą, nušvietė padėtį ir pareiškė, kad ir ateinančiomis dienomis nesitikiama transportu.

--Šaudmenų ir degalų kiekiai dar leidžia mums sėkmingai prasiveržti į vakarus. Aš kategoriškai atmetu beprasmišką kovą, kuri vestų į apsuptų dalių sunaikinimą ir įsakau prasilaužti į vakarus. Atsakingas už šį įsakymą lieku aš pats, ir jį paleiku jums pasirinkti: arba savo dalinius į prasilaužimą vedate patys, arba juos perduodate karininkui, kuris yra tam pasiruošęs. Pozicijų be šaudmenų nebegalima išlaikyti. Šiuo žygiu aš pasiiegiu prieš fiūterio įsakymą."

Susirinkusių tarpe viešpatavo gili tyla, kovų išvargintuose veiduose buvo matomas gilus rūpestis. Tomis lemiamomis minutėmis atvyko karininkas iš divizijos transporto pulko. Jis, lydimas 10 tankų, buvo prasilaužęs pro rusų užtvartas, atgabendamas 250 sunkvežimių su šaudmenimis, degalais ir maistu.

Susirinkusieji atsiduso, generolo Hube veide minutę kitą dar buvo pastebimos abejonės, bet pagaliau jis prabilo:

--Mano ponai, pasilikame prie fiūterio įsakymo.

Po aštuonių dienų vokiečių radijo stotys paskelbė nepaprastą pranešimą apie laimėjimą:

"Operacijų pabaigoje apsaugotas šeštosios armijos sparnas ir pašalinta grėsmė iš šiaurės."

Taip pasakė komentatorius. Vokiečių kareivis stovėjo ant Volgos kranto.

(Bus daugiau)

didžiojoji nekrūvinąja revoliucija. Tačiau netrukus naujasis valstybės šefas Gemal Gursel atsidurs prieš didelį klausimą: ar jo karinei juntai suklijuoti reikalingas kraujas, kaip gegužės 27 perversmo kruvinasis epilogas.

Žilas, stambaus sudėjimo generolas, kurio rankose nominaliai yra aukščiausioji Turkijos respublikos valdžia, iš pirmo žvilgsnio atrodo, kaip senstelėjęs Franco. Tačiau tai tik išorinis panašumas, nes 1895 metais turkų karininkui stigo tos drąsos, kuria pasižymėjo jo ispaniškasis kolega.

"Tėvynės gelbėtoju", kaip jis šiandien Turkijoje vadinamas, Gursel tapo labiau atsitiktinumo, negu į šmokslus linkusio temperamento dėka. Perversmą paruošė "nacionalinės vienybės komitetas", susidedęs iš 38 karininkų, kurių vidutinis amžius nesiekia 40 metų. Bet jauni, ambicingi karininkai žinojo, kad jiems reikalingas armijoje plačiau žinomo karininko vardas.

DRĄSUS ATSAKYMAS MENDERESUI

Tokią figūrą jie rado generolo Gurselio, neseniai nušalinto Turkijos kariuomenės vado, asmenyje. Jį Menderes, po aštresnio apsikeitimo žodžiais, 1960 metų balandžio mėnesį prieš laiką paleido į pensiją, nes jis nenorėjo, kad kariuomenė ginklų malšintų karštas demonstracijas, ruošiamas opozicijos vadui Ismet Iononui paremti. Tada Gurselis į Mendereso klausimą, kodėl jis nenubaudžias neklusnių karininkų, drįso atsakyti: "Mano nuomone tie karininkai nusipelnė ne bausmės, bet pagyrimo, nes aš laikau valstybės kūrinį Ataturko paskelbtų principų, pagal kuriuos kariuomenė neturi maišyti į politiką." Ir atsisveikindamas su kariuomene, jis įspėjo karininkus: "Nesimaišykite į politiką!". Ar Gursel žinojo apie jaunųjų karininkų ruošiamą perversmą, sunku pasakyti, bet jo nebuvo aktyvių tarpe. Tik sekantį rytą po pavykusio perversmo jis atvyko į Ankarą, kad perimtų savo rolę "nacionalinio komiteto priekyje".

Gursel buvo visą laiką populiarus armijoje. Po I pasaulinio karo jis įsijungė į Ataturko sąjungą, padėdamas išvaryti graikus iš jų okupuotos Mažosios Azijos. Draugystė su Ismet Iononu padėjo jo greitai karjerai.

TURKIŠKASIS NASERIS?

Kad Gurselis nėra dinamiška asmenybė, kaip Ataturkas, aišku visiems ne tik iš jo karinės karjeros, bet ir iš veiklos "nacionalinės vienybės komitete". Tas komitetas faktiškai valdo vyriausybę, kuri susideda iš specialistų ministerių ir jau rugsėjo mėnesį iš dalies buvo pakeista mažiausios pajėgiais asmenimis. Jis tikrai sudaro didelį, daugialypį organizmą. Turkų armija su savo iš dalies dar prūsiškais tradicijomis, pastaraisiais metais tapusi moderniu, kovingu NATO instrumentu su lėktuvais, radaru ir tankais, neturi tos konspiratyviško gyslelės, kuria pasižymi arabų kariuomenės.

Tačiau jaunieji štabo karininkai komitete, kurio sudėtis tebelaikoma paslaptimi, savo pažiūromis tikrai skiriasi nuo konservatyvaus generolo Madanoglu ir gynybos ministerio Oztilik. Pastarieji, drauge su Gurseliu, sudaro triumviratą, kuris vis dėlto neturi neribotos galios. Radikaliam karininkų sparnui vadovauja plk. Turkes. Jis labai priešinasi parlamentarinės sistemos atstatymui. Tikriesiems revoliucionieriams gen. Gursel buvo iškaba pirmojoje stadijoje; jie buvo galvoje jam duoti tokią rolę, kokią atliko gen. Nageib Egipte, kol jį Nasseris įsijungė. Bet perankstyvas nevieningumas "nacionalinės vienybės komitete" privertė pulkininką Turkes pasitraukti iš raktinių -- valstybės kanceliarijos viršininko ir gen. Gurselio adjutanto -- postų. Tačiau jo įtaka ir dabar tebėra labai stipri. Kai kurie jį laiko ateinančiu Turkijos vyru, kuris, būdamas ketas ir nuoseklus, galės išvesti kraštą iš ūkinio ir socialinio chaoso.

Kaipgi su pačiu gen. Gurseliu? Ar jis tikrai yra tik iškaba? Atleidamas valdžion, jis neslėpė, kad jo režimas būsiąs tik laikinis, ir galimai greičiau būsią praversti laisvi rinkimai. Birželio mėnesį dar atrodė, kad netrukus reikią laukti respublikonų partijos grįžimo. Tada buvo sakoma, kad rinkimai būsią praversti, jei ne šį rudenį, tai 1961 metų pradžioje. Neseniai buvo paskelbta, kad jie nukelti iki 1961 rugsėjo 29.

AR BUS PRALIETAS KRAUJAS?

Už to nukėlimo slypi dideli komiteto politiniai sunkumai ir taktiniai manevrai. Jasiados saloje pradėta parodine byla prieš buvusį prezidentą Bayar, jo premjerą Menderes ir visus parlamento narius bei nuverstojų režimo ministerius siekiama dvejopo tikslo: pats Gurselis ir nuosaikieji tikisi ta byla padidinti smunkantį populiarumą, o radikalieji trokšta kraujo, kurio Gurselis pirmosiomis revoliucijos valandomis nenorėjo praliesti.

Vienas komiteto kalbėtojas neseniai pareiškė: "Mirties bausmės bus nedelsiant įvykdytos. Kaltinamieji neturės teisės apeliuoti. Naktimis, kuriomis bus vykdomi sušaudymai, bus įvestas draudimas gyventojams pasirodyti gatvėse." Dar tebėra atviras klausimas, ar Gurselis atsisakys ir tradicinės valstybių galvų teisės patenkinti malonės prašymus, ar jis tą teisę panaudos politiniu įrankiu populiarumui padidinti.

Vaidingas atsiskaitymas su buvusiu režimu vedamas visomis moderniomis propagandos priemonėmis. Radijo programose įvesta kasdieninė "Jasiados valanda", dėl ūkinės krizės ir prekių stokos suvaržyti laikraščiai gauna papildomus popieriaus kontingentus ir t.t.

TAUTA MURMA

Buvusio režimo žiaurumų pavaidavimu siekiama nukreipti gyventojų dėmesį nuo vis didėjančių sunkumų. Iš principo drąsiai, tačiau dažnoje detalėje dilematiškai vedama taupumo politika nepaprastai greitu tempu priugdė daug priešių. Ūkininkai, kurie buvo pagrindinis Menderes režimo ramstis ir parodė mažą susižavėjimo perversmu, nepatenkinti gausybe projektų žemės ūkio produktų gamybai padidinti ir būklė jau dėl galimo subvencijų nutraukimo. Griežti kredito suvaržymai skaudžiai palietė prekybą. Miestuose nedarbas pakilo, ir banknotų presai sukasi greičiau, negu anksčiau. Net inteligentija, taip gyvai rėmusi perversmą, nusivylusi menkai apčiuopiama pažanga.

Daug simpatijų prarado Gurselis, paliesdamas religinius reikalus. Nuo spalio 6 muzulmonų dvasininkai pradėjo Gurselio įsakymu koraną skelbti turkiškai, bet ne arabiškai. Dvasiškija, kuri visą laiką kovojo prieš orientalinę tradicijų naikinimą, persimetė į opoziciją. Be to, atleidimas kelių tūkstančių karininkų, -- tikrai reikalingas, bet perstaigus vyriausybės aktas -- kelia abejones, ar armija visu šimtu procentų ir toliau remia naująjį režimą.

Gurseliui, kuris savo gyvenimo išvakarėse buvo pastatytas prieš sunkius uždavinius, ateina sunkiausios režimo valandos. Revoliucijų dievai visada trokšta kraujo. Bet jį praliejus, liks mažai perspektyvų, kad jo režimas ras kelią į demokratiją, kurios Turkijoje iš tikrųjų niekada nebuvo.

* JAV, Britanija ir Vakarų Indijos Federacija atnaujino pasitarimus JAV laivyno bazė Bahamų salose praplėsti. Valst. departamentas paskelbė, kad tie pasitarimai nereikšmingi, jog JAV numatanti evakuoti Guantanamo bazę Kuboje.

* Dr. Phillip C. Jessup, kuris atstovavo JAV Jungtinėse Tautos. Berlyno blokado metu, bus išrinktas Hagos tarptautinio teismo nariu. Dabartinis JAV atstovas Green H. Hackworth, kurio kadencija baigiasi vasario 5, kreipėsi į JT gen. sekr. Hammarskjöldą, prašydamas išbraukti jo kandidatūrą.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (7)

DESZŐ ÁRVAY

Ji gali rytoj miegoti...

Lietus sumažėjo, jau tik tyliai šnarėdamas. Oras atvėso ir veržėsi pro atvirą langą, kambarį pripildydamas aštriu kvapu.

--Ar nešalta? -- paklausė Kuzinas.

--Kvepia žemę.

Kuzinas jau seniai nebuvo užuodęs žemės ir gerai atsiminė paskutinį kartą. Eilė metų nuo tada praėjo, ir tų metų bėgyje lijo, bet jis žemės kvapo niekada nepajuto, nes nebuvo laiko uostyti. Užtat juo stipriau dabar prasiveržė prisiminimai:

Jo lėktuvas degė apačioje, kalnų tarpeklyje. Jis kabėjo sužeistas po parašutu, ir juo labiau artėjo prie žemės, juo labiau juto jos kvapą. Atsimušdamas į žemę, jis neteko sąmonės, ir jam atrodė, kad tas žemės kvapas iš jo atėmė nuovoką. Atsipeikėjęs jis gulėjo ūkininko troboje ir matė svetimus veidus. Mergina buvo pasilenkusi virš jo.

--Ehes -- ar esi alkanas?

Tai buvo pirmas vengriškas žodis, kurį jis išgirdo. Jis nieko nesuprato, bet pamatė, kad jo pečiai buvo aprišti. Ūkininkai paslėpė sovietų lakūną nuo vokiečių kareivių. Mergina išmokė jį vengriškai, nes ilgai jį slaugė. Pasveikęs jis nuėjo pas partizanus -- Karpatų ukrainiečius, rumūnus ir vengrus, kurie nenorėjo kariauti už Hitlerį. Kartais naktimis vienas iš jų nušliauždavo iš kalnų landynės į ūkininko sodybą ir atsinešdavo duonos. Kai ateidavo Kuzino eilė, mergina labai nudžiugdavo, nes jis kas kartą geriau kalbėjo vengriškai. Bet vieną rytą partizanas negrįžo, ir sekančią naktį slėnyje žvietė ugnis. Buvo pasiūsti žvalgai. Ūkininko namas degė, ir ant medžio ties šuliniu kabėjo jie: partizanas, ūkininkas, ūkininkė ir šešiolikmetė mergaitė. Kuzinas perėmė partizanų vadovybę. Transporto vilkštinų užpuolimai naktimis padažnėjo. Buvo sugriebta SS komanda, jos žuvusieji gulėjo po tuo pačiu medžiu tuščioje ūkininko sodyboje su rašteliais ant uniformų, kuriuose Kuzinas buvo rusiškai įrašęs: Bolše nie poviešim dievuški -- mes jau nebekarsime mergaičių.

Kai raudonoji armija prasi-veržė per Karpatus, jis kovojė pėstininkų tarpe, dalyvavo Budapešto užėmime ir buvo antrą kartą sužeistas; su skraidymu buvo baigta.

Jis gulėjo ligoninėje. Pakenčiamai kalbėdamas vengriškai, jis tapo vertėju tarp ligoninės personalo ir sužeistų rusų. Bet tuo nepasibaigė.

Po dvejų metų jis sėdėjo mažoje pietinės Vengrijos komendantūroje, paskui grįžo į Budapeštą ir buvo NKVD vertėjas. Iš ten buvo pasiūstas į specialius kursus Maskvoje. Su vengrišku pasu, Lajos Kovacs pavarde, jis grįžo į Vengriją. Kraštas iš paviršiaus buvo laikomas suvereniniu. Kodėl Kuzinas nudžiugo, kai vėl pamatė Dunojų?

Lietus liovėsi. Vienas bokšto laikrodinis išmušė ketvirtį. Kuzinas neklausinėjo Ilonos. Laikrodis išmušė pusę, tris ketvirtius, valandą ir vėl ketvirtį. Ilona galvojo: "Kol aš kvėpuoju, jis neišgirs iš manęs jokio vardo, ir Asbotho, taip ir liks, Asbotho aš nepažinojau."

Kuzinas stebėjo vengrės profilį, jis bandė jai pasakyti:

"Aš jau lankiau inžinerijos mokyklą Leningrade, kai karas prasidėjo. Su Lenkija prasidėjo pamušimas. Aš buvau pasidauktas, ir visa atsitiko kitaip, negu buvau norėjęs."

Mintyse jis kalbėjo apie keilius, kuriais jis turėjo eiti prieš savo valią, ir apie kuriuos jis kartais galvodavo, kad tai esą tikri keliai, nes nebuvę jokių kitų, kaip: pionieriai, komjaunimas, partija. Laikrodinis išmušė valandą, bet Kuzinas negirdėjo, nes jis mintyse kalbėjo toliau:

"Ir taip aš atvykau į Vengriją ir išmokau jūsų kalbą iš mergaitės, ir kai aš jus visus supratau, ūkininkai, darbininkai, mokytojai, studentai, kai jus visus -- tada iškilio klausimai, į kuriuos aš bijojau atsakyti. Aš

galvojau! O galvoti yra pavojinga. Būdamas vertėju, aš verčiau tribunolui kaltinamųjų žodžius. Daugelį jų savo mintyse išteisinau, bet tribunolas nutėisė kitaip: dešimt metų, penkiolika metų, dvidešimt penkerius metus, mirti. Sauvalė, smurtas, netiesa ir kitokia niekšybė kartais lėmė teisę, nes teisėta yra tik tai, kas partijai naudinga. Ar suprantate mane?"

--Ne, -- pasakė Ilona, ir Kuzinas išsigando, kad klausimą buvo pasakęs garsiai.

Bokšto laikrodinis išmušė keturias. Jis pasaukė prižiūrėtoją, Atėjo senis.

--Ji gali rytoj miegoti -- pasakė Kuzinas.

--Tai prie durų reikia pakabinti leidimą.

Kuzinas paėmė popierių ir prisurbiamaį plunksnakotį, bet plunksna nerašė. Rašalas po ištiesių valandų gulėjimo buvo uždžiūvęs. Jis pasukinėjo plunksną ir žvilgtelėjo į prižiūrėtoją. Tas buvo nukreipęs žvilgsnį į langą.

--Štai, prašau, -- pasakė Kuzinas, Senis paėmė raštelį ir išvedė Iloną iš kambario. Kuzinas panėrė veidą delnuose. Taip rymojo prie stalo, iki išaušo. Prieš išeidamas iš kalėjimo, nu-

ėjo į koridorių, kuriame buvo Ilonos celė. Senis prižiūrėtojas dar nebuvo baigęs tarnybos.

--Aš jau smarkiai sudaviau, --sumelavo Kuzinas ir paklausė:

--O kaip ji elgėsi po tardymo?

--Iš tikrųjų labai ramiai, --sumurmėjo prižiūrėtojas ir nuvedė Kuziną prie 238 celės. Prie geležinių durų buvo prikabinas baltas raštelis, leidimas gulėti. Kuzinas žiūrėjo pro langelį.

Ilona gulėjo išsitiesusi ant narų. Jos galva išsėjos ant medinio paaukštinimo, kuris turėjo atstoti pagalvėlę. Elektros lempa skleidė prislopintą šviesą, dar labiau išryškindama antakius jos veide. Ilgi blakstienai pagilino šešėlius po užmerktais akimis. Jos dešinioji ranka buvo užmesta ant kairiosios krūtinės pusės, tartum ji tikrintų savo širdies plakimą. Kuzinas staigiu judesiu nusisuko.

--Gero ryto!

--Gero ryto linkiu ir aš, -- pasivijo į senio žodžiai. Prižiūrėtojas šypsodamasis ėjo prie kitų celių. Ties 219-ja sustojo ir valandėlę žiūrėjo pro langelį. "Ar naujasis leisti ir kuprei miegoti?" galvojo ir nerado atsakymo. Jis prisiminė karą. Vo-

kiečiai sėdėjo krašte, ir celės buvo perpildytos -- žydų, komunistų, atsisakiusių eiti kariuomenėn, spekuliantų, šnipų. Jie visi jam buvo lygūs, tai yra, visiems jis buvo vienodai abejingas. Bet vieną kartą jie atgabeno blondinę merginą, ji buvo tokia graži, kad jis turėjo vis pasižiūrėti pro langelį. Jis pakidšdavo blondinei duonos ir žiūrėdavo, kaip ji valgydavo. Tada jis atsimindavo ir kitus, net ir vyrus, visus su tuo pačiu alkū. Jei neturėdavo gabalėlio duonos, tai tardavo jiems žodį, bet ne visiems. Kai kurių veiduose atsispindėjo niekšybė, ir jis turėdavo susivaldyti, praeidamas pro jų celes. Kai vokiečių kareiviai ir vengriškieji kvislingai nebegalėjo atlaikyti raudonųjų tankų, išsivadavę kaliniai sutrypė į tešlą savo prižiūrėtojus, bet jam plojo per pečius ir neleido jo išvesti. Ir visa tai iš tikrųjų tik tos blondinės dėka. Jis net neprarado savo vietos.

Batų kaukšėjimas akmeniniais laiptais skelbė: sargybų pasikeitimas. Jis dar kartą priėjo prie 238 celės ir žvilgtelėjo į Iloną. Jis tikėjo, kad tą merginą, nors ir nedažnai, bet nuolat kur nors sutikdavo jau eilę metų Staiga jis nusišpysojo ir pasakė:

--Sulamita.

Šešios valandos, kalinius kelti! Koridoriuose nuaidėjo skambučiai. Kalėjimo kieme į juodą li-muziną lipo Kuzinas ir galvojo: "Po pusryčių ji vėl miegos."

(Bus daugiau)

RAILA – ŽURNALISTAS IR RAŠYTOJAS (3)

Vyt. Alantas

Nebūtų visai tikslu pasakyti, kad Bronio Railos knyga "Tamsiausia prieš aušrą" yra publicistikos knyga įprastine to žodžio prasme. Railos publicistika atmiesta labai stipria beletristikos doze. Jo stiliuje galodžiai jungiasi ir papildo vienas kitą žurnalistas ir rašytojas.

suomenės poveikiui 18-me amžiuje daugiausia reišė filosofas, 19-me amž. poetas ir romanistas, tai 20-me amž. šis vaidmuo dažniausiai atitenka žurnalistui". (Kalbant apie Lietu-

sireišimo formų sintetinimą. Žurnalisto uždavinys yra formuoti visuomenės nuomonę ir tam tikslui pasiekti jis galis kviečias talkon literatūrą, poeziją, filosofiją ir ką tik norite, jei tik jis tą medžiagą sugeba suvirstinti savo "žurnalistiniam katile".

Nepasakyčiau, kad Raila yra pirmas laikraštinių, kuris tiesia kelią į suliteratūrintą žurnalistą. Dr. Vincas Kudirka ir Juozas Tumas-Vaižgantas buvo žurnalistai ir rašytojai kartu. Gal Kudirka buvo daugiau žurnalistas kaip rašytojas, gal Tumas buvo daugiau rašytojas kaip žurnalistas, bet vieno ir kito žurnalistikoje pasireiškia stiprus "minčių ir vaizdų" piešimo atspalvis. Bet kas tų abiejų rašytojų žurnalistinių raštų stiliuje pasireiškė, gal būtų, kaip daug žadanti užuomazga, Railos stiliuje išsiskleidžia plačialapiu ir spalvingu žiedu.

KIEKVIENAS SAKINYS PRIKRAUTAS PARAKO

Manau, kad tikriausias raktas į Railos stilių būtų toks: intelektualizmas persunktas jausmo, išgyvenimo, aistros. Jis rašo ką išgyvena, ir išgyvena ką rašo. Nesvarbu kokią temą jis gvildentų, jis gvildena ją su įkarščiu, atsidavimu bei bekompromisiniu įsitikinimu. Claude Brulė, rašydamas apie Alberto Camus stilių pastebi: "Išsilaisvinimo metu savo laikraštyje "Combat" jis parodė idealaus žurnalistinio pavyzdį, tokios smarkos ir skaidrumo žurnalistiką, kuris net apkvaitino jo priešus... Jo stiliaus kiekvienas sakiny prikrautas parako" (Realitės žurnalas, 1957 m. 81 nr.).

Ir Raila savo parako prikrautu stiliumi apkvaitino savo priešus. Jis kvaitino juos per visą paskutinį dešimtmetį, o lemiama smūgį davė išleisdamas savo knygą. Tokie atsėjimai, žinoma, jiems, jo priešams, daugiau nieko nebelieka kaip tik, užsidėjus juokdario kaukę, mėginti "Tamsiausia prieš aušrą" autorių "sudoroti" primetant jam bolševikinio plauko lietuviškų rašėjų Krašte "kūrybos" pamėgdžiojimą, kaip tai daro vieno Chicago dienraščio humoristai. Pasijuokti, žinoma, galima iš visko, kodėl ne? -- bet tas juokas bumerangu grįžta atgal ant juokdario galvos, kai jis žiopčioja iš savo negalios... Tai man pri-mena didvyrį, kuris matydamas negalėsią nugalėti savo priešo, ima trypti klumpakojį. Publika, žinoma juokiasi, bet iš ko?

SATYRINIAI EILĖRAŠČIAI

Railos knygoje yra sudėta apie 10 satyrinių eilėraščių, parašytų

Skulptoriaus Antano Mončio kūrinys "Madona - kelionių globėja".

"maironiškai", "binkiškai" ir "donelaičiai". Jei ne klystu, tik vienas eilėraščių "Mokančio rašyti artojų skundas" (105 psl.) tėra originalus, t.y. parašytas nieku nesekant. Kad skaitytojui būtų aiškiau, kokių stilių mi ir forma Railos eilėraščiai parašyti, pacituosiu čia vieną kitą posmą. Štai, posmelis iš "Prabėgusių metų laikų" parašytas "donelaičiai":

Ar pažįstat Slunkių garsų, kurs dideliu ponu pavirto Ir, varinėdamas biznes, kiekvieną vis suko per mierą? Bet nesitenkindams, kas Dievo jam buvo paskirta, Vyno užsiurbęs, vistroško daryti didesnę karjerą.

(269 psl.)

O štai posmelis "maironiškai" iš "Patrioto nuo Birutės kalno":

Išisupus plačiai vakarų vilnimis Man krūtine užliek rašalinės bangos, Ir vaitok ir maurok dienomis naktimis, O man liepi kovot ir gulščiom ir stačiom.

(444 psl.)

Tie Railos eilėraščiai jo piešiamame tremties laikotarpiu pieždė sudaro linksmus taškeilius. Tai yra eiliuota, "supoetinta" žurnalistika, plakanti blogybes per juoką. Nors skaitytojas perdėm visoje Railos knygoje užtinka ailes taiklių humoristinių ir sarkastinių išsireiškimų bei užuominų, bet atrodo, lyg autoriui to dar nepakaktų, jis duoda ir "sukristalizuočių" satyrinio pobūdžio gabalėlių.

Aplamai, Railos knyga pasižymi savo minties plačiu polėkiu, gera dokumentacija, patriotizmu, nuoširdumu bei savo stiliaus originalumu ir pagaulumu. Mūsų žurnalistikos istorijoje Raila tvirtai veda naują gairę. Jo plunksna rašo kibirkščiudama, skatindama, pildama, šaukdama vieningan darban, kritikuodama, pašiepdama, pagirdama, bet nė vieni akimiriai ne-

išleisdama iš akių lietuviško reikalo. Railos didysis įkvėpimo šaltinis gimtosios žemės meilė ir didysis jo įsipareigojimas kovoti dėl mūsų tautos laisvės atgavimo.

*
Bronys Raila, "Tamsiausia prieš aušrą" Rūtos Žukaitės viršelis. Išleido "Srovė" Chicagoje, 448 psl. Kaina nepažymėta.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Vakarų Vokietijos vyriausybė pasiūlė, kad visi Vakarų sąjungininkai bendromis pastangomis siektų palengvinti JAV naštą, pasidalinant Atlanto pakto išlaidomis. Bonna pareiškė, kad ji esanti pasiruošusi "atitinkamai" padidinti savo įnašus. Šie klausimai bus svarstomi antroje lapkričio pusėje prasidedančiuose pasitarimuose, kuriuose Jungtinės Valstybės atstovaus išdo sekr. R. B. Anderson ir valst. pasekr. Douglas Dillon.

NOW! 4 1/4 %

PER ANNUM

on ALL ACCOUNTS

4 3/4 %

EARNING ON PREPAID SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960

FREE ALUMINUMWARE

WITH \$500.00 OR MORE

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASS'N.

1447 S. 49 Court, Cicero, Ill.

Tel. Blshop 2-1397

HOURS: MONDAY 9 to 5
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5
SATURDAY 9 to 1
WEDNESDAY CLOSED

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Daugumos valia Baltųjų Rūmų šeimininkai keičiasi

Šiuose rinkimuose, kurie praėjo lapkričio 8 d., balsavo jau žymiai didesnis įsiregistravusiųjų skaičius. Bet atsimeriant, kad dar apie 30% balso teisę turinčių piliečių nebuvo įsiregistravę, tai daug reikės pastangų, kad piliečiai rinkimine teise ir pareigą plačiau naudotųsi.

Daug daugiau, negu ankstesniais metais, o taip pat ir žymiai karščiau, į rinkiminę akciją buvo įsijungę lietuviai. Tai vienur, tai kitur veikė komitetai ar komitetėliai, kurie beveik visi sutartinai gyrėsi, kad jų susiorganizavimas yra tiesiog kitų tautybių balsuotojams pavyzdys.

Gaila, kad mums, gaunant platesnius pranešimus iš įvairių vietų, toks įspūdis nesusidarė. Greičiau susidarė tik tam tikro reklamavimosi įspūdis. Sakysim, Clevelande į vieną tokių susirinkimą už sen. Kennedy susirinko tik per 30 asmenų, ir jų tarpe trečdalis respublikonų, o Drauge gyres, kad buvo pilna lietuvių salė. Pagaliau, nė lietuvių respublikonai, nė demokratai, kad ir netiesioginiai taip pasivadinę, net nepasirūpino, kad jų vardais skelbiami rinkiminiai skelbimai būtų tokie, kurie rinkėjus patrauktų. Jei pirmųjų skelbimai buvo daugiau bekratau, tai antrųjų vos prašoko viduramžių davatkiškumo lygį.

Aišku, kad tik sutapimas, bet būdingas. Štai lietuvių respublikonai daugiau rinkiminį triukšmą darė Californijoje, Illinois ir New Yorke. Visose tose trijose valstijose laimėjimus nusinešė demokratai. Ohio valstijoje tokių rinkiminį triukšmą maišė demokratai, o laimėjimus, net didelę daugumą, nusinešė respublikonas prezidentinis kandidatas. Aišku, kad tokių davinų akivaizdoje, tų komitetų svaris vyriausioje partijos vadovybėje nebus labai aukštai įvertintas.

Patys rinkimų daviniai jau nebuvo didelė staigmena. Įvairūs žmonių nuotaikų tyrimo biurai ir didžioji spauda jau buvo išpranašavusi demokratų laimėjimą. Taip ir įvyko. Ir mes patys, dar liepos 29 d. šioje pačioje vietoje, kada rinkiminė kova dar tik organizavosi, rašėme:

"Visi pripažįsta, kad rinkiminę kovą bus lengviau vesti Kennedy ir Johnson. Lengviau todėl, kad jau aštuoneri metai demokratai nebuvo Baltuose Rūmuose, kad gyventojams respublikonai jau žinomi ir tuo pačiu atsibodę. O taip pat norintiems ateiti į valdžią visada lengviau pažadus duoti, ir buvusius valdžios kritikuoti. O taip pat lengviau ir rinkėjams tikėti, kad tie pažadai bus įgyvendinti.

Respublikonų kandidatams bus daug sunkiau, nes jie bus suvaržyti ką nors prasitarti prieš prezidento Eisenhowerio vestą politiką, nors nujaučiama, kad jie ne visada tai politikai pritarė, o bandė ją gerinti, kiek kitais keliais pasukti. Ir visa tai jiems rinkiminėje kovoje reikės pasakyti ne buvusią politiką nepasitenkinimą reišskiant, bet smaigstant gaires, kaip jie didžiuosius reikalus ateiti numato spręsti. O taip pat dažniais atvejais, ginant bendrą partijos garbę, reikės nemažai ir girti, nors gal ir bus tokių reikalų, kuriuos kitose aplinkybėse negirtų."

Dauguma JAV gyventojų, daugiausia dėl čia minimų motyvų, ir pasisakė už demokratų. Tiesa, bendras rinkimų nulėmusių balsuotojų procentas labai mažas, kokio jau JAV istorijoje nėra buvę 80 metų. Bet jo užtenka, kad Baltųjų Namų šeimininkai turi keistis. Ir pirmą kartą JAV istorijoje į juos ateina katalikas, tik 43 metų amžiaus politikas.

B. G.

CleveLoans

HOME • AUTO • BUSINESS • PERSONAL

LET US
HELP
YOU

70 CONVENIENT, COMPLETE BANKING OFFICES

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parpinimas ir pinigų pervedimas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiat su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MARKET 2-4867

Tėvų kapucinų bibliotekoje Diebure yra nemažai retų knygų Lietuvos istorijos klausimais. J. Bačiūnas, būdamas didelis knygų mėgėjas, su dideliu dėmesiu klausosi Tėvo Bernatono paaiškinimų. Nuotraukoje iš kairės: Stankaitis, Skėrys, Tėv. Bernatonis, J. Bačiūnas, kun. dr. Gronis.

TAI BUVO PRIEŠ 15 METŲ Lietuvių Misijos žygiai JT konferencijoje San Franciske

K.S.Karpus

Sovietų kruvinam diktatoriui su savo sukvietais pakalikais įsiveržus į Ameriką, pasinaudojant proga New Yorke buvimu Jungtinių Tautų patalpų, amerikiečių pinigais išstatyti, čia grąsinti visam pasauliui ir pačiai Amerikai, šia proga noriu priminti apie didelį žygį, kokį atliko tautininkų suruošta Lietuvių Misija San Francisco mieste 1945 metų vasarą Jungtinių Tautų organizacijos įkurimo metu. (Ta organizacija formaliai pradėjo veikti spalio pabaigoje, 1945 m.

Po sėkmingo pirmutinio susirinkimo Washingtono 1945 metų kovo 22-25 d., kurį surengė Lietuvai Vaduoti Sąjunga, Amerikos Lietuvių Misija ir Tautininkų Centras, kur dalyvavo per 80 kongreso atstovų ir jų bendradarbių, ir kuriems buvo pri-

statyta Lietuvos tragedija ir sovietų klasta, mes keli to sąskrydžio rengėjai, važiuavom traukiniu į netolimą Philadelphia arčiau susipažinti su tos didelės lietuvių kolonijos veikėjais ir pasitarti dėl tolimesnės veiklos. Mes buvom keturi: adv. Antanas A. Olis -- Misijos pirmininkas, Philadelphiajos veikėjas William Paschall (Poška), J. Tysliava ir šių žodžių rašytojas. Man kilo mintis, ir sėdėjęs greta Tysliavos pasakiau: "Lietuvių Misija privalėtų pasiūlyti savo delegaciją į San Francisco Jungtinių Tautų organizavimo konferenciją."

Po tų žodžių mes prisėdom prie Olis ir Paschall, išdėstėm Olisui tą sumanymą. Ir jis, be jokio abejojimo pritarė. Tuoj buvo sutarta imtis tą naują žy-

gį vykdyti, nei vienam nežinant, kaip jis gali pasisekti.

Pasiruošimui laiko buvo nedaug, nes Jungtinių Tautų konferencija turėjo prasidėti balandžio 25 d. Olis su Misijos vicepirmininku Al Kumskiu rūpinosi gauti State Departmento leidimą lietuvių grupei įeiti į United Nations posėdžių darbo stebėti.

Leidimas buvo gautas ir Dirvai pranešus apie delegacijos siuntimą Lietuvos interesų ginti, visuomenė atsiliepė gausiai aukomis. Lietuvių Misijos atstovai jau buvo San Francisco gegužės 5 d., kur buvo suvažiavę 46 valstybių oficialios delegacijos.

Mūsų tikslas buvo, ten nuvykus, ne vien tik pasidėti konferencijos salėje. Reikėjo, kad lietuvių balsą išgirstų visų valstybių diplomatai, plati Amerika ir pasaulis. Sumanus A. Olis išdirbo platų projektą, kuris per kelias savaites buvo pilnai parvestas.

Atvykus į San Francisco, pirmutinis A. Olis šūvis gegužės 5 d., buvo vaišės 80 įvairių kraštų ir Amerikos spaudos bei radijo atstovams. Ta proga jiems buvo suteikta žinios apie Sovietų užgrobiną Lietuvos, ir bendrai, apie Lietuvos padėtį. Po to priėmimo Amerikos ir daugelio draugingų kraštų spaudoje pasirodė trumpesni ir ilgesni pranešimai.

Kitas žygis buvo -- per vieną San Francisco radijo stotį praveisti pasikalbėjimą mažų tautų laisvę liečiančiais klausimais su Australijos ir Korėjos delegatais. Tema buvo: Freedom of Small Nations.

Pagal paruoštą planą padaryti kontaktai su visų dalyvaujančių valstybių delegacijų pirmininkais, įteikti jiems specialiai paruošti pranešimai apie Lietuvos ir Pabaltijos kraštų klastingą okupaciją. Sovietų delegaciją tas lietuvių veikimas labai erzino, tačiau jie buvo bejėgiai tai su-laikyti.

Su pranešimais delegacijų pirmininkams buvo įteikta ir "Timeless Lithuania", buvusio U.S. ministerio Lietuvai Dr. Noremo parašyta knyga.

Draugingų valstybių delegatams buvo surengtas formalus priėmimas ir vaišės puošniame Mark Hopkins viešbutyje, kur buvo sustojusi ir Sovietų delegacija. Dalyviams -- svečiams buvo parodytas brolių Motuzų filmas LIETUVA.

SPAUDOJE STRAIPSNIAI,
PAMALDOS KATEDROJE

Olio, Kumski ir Rudžio pastangomis buvo gautas San Francisco arkivyskupo sutikimas Šv. Marijos katedroje atlaikyti iškilmingas pamaldas, sekmadienį, gegužės 20 d., už katalikišką bolševikų kankinamą Lietuvą. Pati vyskupijos raštinė išsiuntinėjo formalius kvietimus į pamaldas visų kraštų delegacijoms ir San Francisco diduomenę. Pakviestas Šv. Karolio parapijos klebonas kun. Edward Maeger, tarptautinių reikalų žinovas, pasakė specialų pamokslą apie

RUDENINĖ LOGIKA

Ruduo drėgnas, nesusišukavęs, pasiūškęs, nudrėkęs kaip ubagas, sunkus. Varva nosys, nesutaria veiksniai, siunta kaimynai, vėjas drasko nekaltą medį, vėluoja autobusai, Ruduo - kolk reikėtų sušaudyti.

Rudenį spaudžiant ir dažnas žmogus praranda sąvąją dvasios blizgėjimą - giedrumą, susikoneveikia visuomeninėje veikloje, pažlunga rūpesčiais, nebeįsilaiko pusiausvyros, kartais įsidrąsina sliuokterėti iš keliolikto aukšto, su žvirbliais, į apačioje stovinti vėžimą...

Rudeninė nuotaika, kažkoks šlapių lapų sukūrys, gena ir J. Jašinską, lipa ant kulnų, vaiko si aplinkui Naujienų trobą.

J. Jašinskas skundžia Dirvą, nepatenkintas redakcija, kam jį paskelbė B. Beržinio laišką, nesuderintą su ružvuoju optimizmu, tokiu imigrantų nusiteikimu, kuris visais savo taškais neturi sąlyčio su realybe. Tačiau ne kurie mūsų veikėjai, jų tarpe ir J. Jašinskas, vis dar tebesotiniasi tariamų laimėjimų monais, vis dar tebesoka su vitrinų merginomis. Jie nepajėgia suvokti tikrovės. Atsilikimą jie išgyvena, kaip progresą.

Tiesa, mano laiško mintys nebuvo šaltmėtinės, iškvėptos, jos ir nebuvo skirtos kieno nors liaupsinimui, kėlimui į pavietres, o tik atviras atsiliepimas mūsų sportininkų klebenimams...

J. Jašinskui tai labai nepatiko. Pasijunti lyg stovį po lašais. Jis buvo paklodiniame rašinyje "Sportinės pabios" kabinasi ne prie laiško turinio, o griežia dantį dėl mano minčių atvirumo.

Pabirų autoriui dar ir šiandien nebeaišku, nesugirdo, kaip lietuvių, kurio protėjus dvarurėdai plūdė šunimis, gali drąsiai ir atvirai reikšti mintis, savąją nuomonę. Toks lietuvis -- turi būti girtas.

Rudeninė logika, -- logika suplyšusi, klaura, be dugno, kaip žydo kepurė.

B. Beržinis,
Chicago, Ill.

bolševikų klastingumą, iškel-damas svarbesnius Lietuvos istorijos įvykius.

Pravesti tos plačios programos į San Francisco buvo nuvykę: adv. Olis, Al Kumskis, komp. Antanas Vanagaitis, Antanas Rudis, P. J. Žiūrys ir K. S. Karpus.

Birželio 11 - 12 d. visuose Hearsto dienraščiuose buvo išspausdintas adv. A. Olis straipsnis apie mažas tautas ir pasaulio saugumo organizacijos tikslus ("Small Nations and the World Security Organization"), iškeliant Sovietų klastingus puldinėjimus kaimyninių valstybių, sulaužant su jomis padarytas sutartis.

Pasinaudojant ta mintimi, ir sąryšyje su lietuvių dalyvavimu San Francisco, Hearsto laikraščiai, gegužės 18 - 21 d. vėl atspaudė gerą vedamąjį "The Case of Lithuania".

ŽODŽIAI, KURIE IŠSIPILDE

Lietuvių Misijos planingu darbu, atlikto nuvykus į Jungtinių Tautų organizavimo konferenciją, lietuviai buvo vieninteliai, kurie taip anksti Amerikos ir pasaulio spaudoje pasiviliavo Kremliaus grobikams akis.

Kaip tik tada, karui einant į pabaigą, jau buvo pasireiškę sovietų sukli užsimojimai. Vystantis taip vadinamam būsimam "šaltajam karui", amerikiečiams buvo parodyta kas tie sovietai ir kokie jų grobimo tikslai.

Nuo tada jau praėjo 15 metų. Ir dabar jau aiškiai visi mato ir žino, kaip išsipildė Antano Olio, kunigo Maeger ir Hearsto redakcijos žodžiai apie sovietų klastas, kad negalima bolševikais pasitikėti.

KALĖDOS IR NAUJI METAI ARTĖJA

SIŪSK DRABUŽIŲ DOVANŲ SIUNTINIUS SAVO DRAUGAMS IR GIMINĖMS! SIŪSK DABAR -- SIŪSK PER

Cosmos Parcels Express Corp.

Licenced by Intourist

Kiekvienas siuntinys apdraustas. Pristatymas garantuotas. Gavėjas nieko nemoka

Visuose mūsų skyriuose yra rudens ir žiemos reikalams didelis pasirinkimas daiktų žemomis kainomis. Aplankykite mūsų jums artimiausį skyrį, kur gausite visas informacijas.

NEW YORK 3, N.Y., 39 - 2nd Avenue -- Tel: AL 4-5456
BROOKLYN 7, N.Y., 600 Sutter Avenue -- Tel: DI 5-8808
LAKEWOOD, N.J., 126 - 4th Street -- Tel: FO 3-8569
PATERSON 1, N.J., 99 Main Street -- Tel: MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street -- Tel: LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson Street -- Tel: HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury Street -- Tel: SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan -- Tel: TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th Street -- Tel: TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Avenue -- Tel: BR 8-6966
CHICAGO 29, Ill., 2439 W. 69th St. -- Tel: WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter Street -- Tel: FI 6-1571
NEWARK 3, N.J., 428 Springfield Avenue -- Tel: BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa., 4925 Old York Rd. -- Tel: DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass., 220 Worthington St. -- Tel: RE 2-7163
WATERBURY, Conn., 6 John Street -- Tel: PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Scribner Ave., N.W. -- Tel: GL 8-2006

PASSAIC, N.J., 211 Monroe Street -- Tel: PR 3-0979
DETROIT, Mich., 7300 Michigan Avenue, -- Tel: VI 1-5355
VINELAND, N.J., West Landis Avenue, -- Tel: ORthodox Bldg.
Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

TĖVO IR DUKTERS PAVEIKSLAI

Aplinka, kurioje žmogus gyvena, yra kupina visokių įvykių, yra marga ir spalvinga. Gyvenimas, kaip upė, laužo pavasario ledus, atneša vasarą, rudenį ir neįaukšią žiemą. Savy užsidaręs, gali daug ko nematyti ir negirdėti, gali pro akis praleisti daug veidų, kurių niekad neatpažinsi, tačiau laiko laikrodžio negenda ir nesustoja. Ir aplinka, kurioje gy-

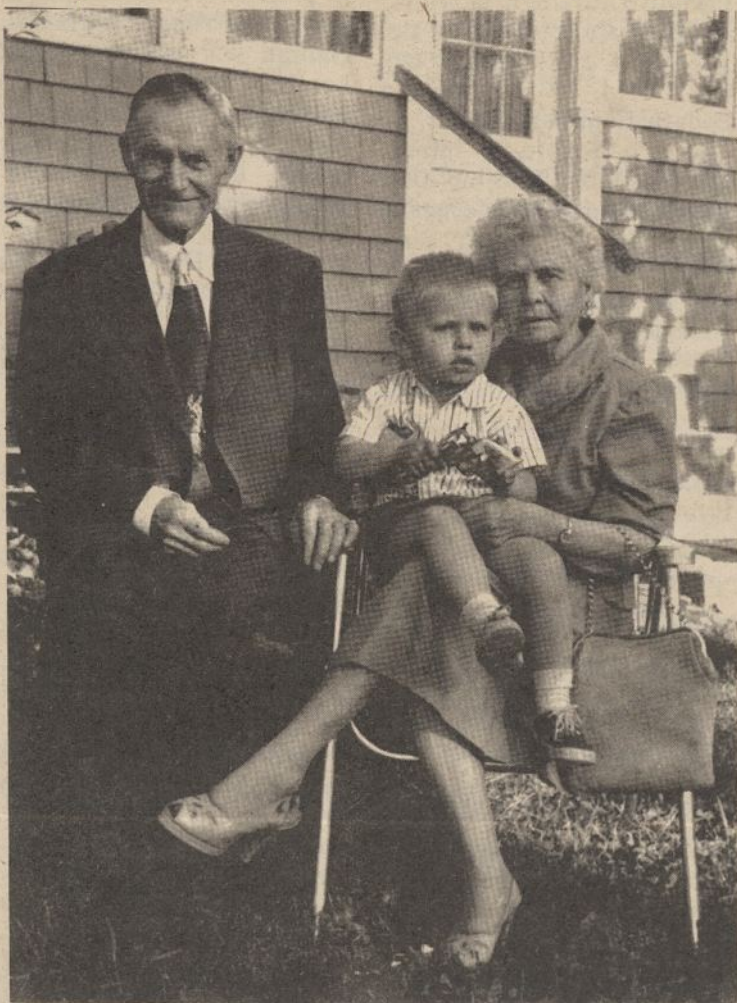
di ne tik žmogaus fizinį patvarumą, bet ir dvasinį taurumą. P. Adomavičius, turtingo dėdės remiamas, Šiaulių gimnazijoje mokėsi iki 5 klasės. Dėdė norėjo, kad jis būtų kunigas, bet Petras neturėjo pašaukimo į kunigus eiti. Taigi nuo 5 kl. toje pačioje Šiaulių gimnazijoje jis mokėsi, jau pats pragyvenimo ir mokslo lėšas užsidirbdamas, Pa-

dirbti savo tėvų žemėje. P. Adomavičius Lietuvon grįžo tik 1921 m. lapkričio mėn. Netrukus jis buvo paskirtas Kauno apygardos teismo teisėju. Tai buvo metas, kada reikėjo ne tik teisingumą saugoti, bet ir organizuoti. Lietuvos teismų organizavime, jų orumo sudaryme P. Adomavičius yra ne vieną aukso plytą rūmų pamatuose padėjęs. 1928, VIII, 15 d. jis buvo paskirtas Lietuvos Vyr. Tribunolo teisėju civiliniame skyriuje, kur sąžiningai ir rūpestingai dirbo iki to meto, kai atėję Maskvos bolševikai Lietuvos teismų santvarką barbariškai sugriovė. Nuo 1944 m. liepos mėn. P. Adomavičius gyvena vėl anapus tėvynės ribų. Vokietijoje jį ir jo šeimą neglostė ta pati lemtis, kaip ir daugumos liet. tremtinių. Į JAB jis atvyko 1950, III, 28 d., sustojo Athole, Mass., kur iki šiol tebegyvena, Bostone pasirodymas tik svarbesniuose liet. parengimuose. Žaislų fabri-

dažnai pasireiškia kaip muzikas, fortepionu akomponuodamas savo žmonos estradiniuose pasirodymuose. Skaitančioji lietuvių visuomenė gerai pažįsta Vl. Adomavičių ir kaip kultūrinį publicistą.

Tačiau šį kartą buvo norima atkurti P. Adomavičiaus dukters Veronikos Adomavičiūtės paveikslą, kuris jau dešimt metų yra užgesęs mūsų akyse.

V. Adomavičiūtė gimė 1910 m. tolimoj Rusijoje. Su tėvu ir motina 1921 m. grįžusi Lietuvon, įstojo ir baigė žinomą Aušros mergaičių gimnaziją Kaune. Vytauto D. universitete kurį laiką ji studijavo teisę, o vėliau biologiją. Tuo pačiu metu mokėsi baleto studijoje. 1930 m. ji buvo priimta į Valst. Baleto Teatrą, kuriame dirbo iki 1944 m., kaip šokėja solistė dalyvaudama visuose baleto pastatymuose. V. Adomavičiūtė dalyvavo ir pagarsėjusiose Lietuvos baleto gastrolėse Londone ir MonteCarle. 1944 m. ji su dukrele ir tėvais pasitraukė nuo 2-sios rusų okupacijos į Vakarų. Pokario

Petras ir Elena Adomavičiai su proanūku Andriuku Laurinaičiu.

venam, nėra maurais apžėlusi pelkė. Žmonės gimsta, auga, moko, dirba, kovoja, ieško, kuria, skuba ir kartais švenčia...

Nelengva toj aplinkoj susigaudyti ir viską pastebėti. Kartais viešai apkalbam mažesnės reikšmės įvykius, o ryškesni prabėga nepaminėti. Štai, Bostono kaimynystėje -- Athole, Mass., su savo žmona pianiste ir buv. fortepiono mokytoja Elena gyvena bene vyriausias amžiumi lietuvis teisininkas Petras Adomavičius. Ramus ir tylus tas Atholo miestas, kuriame vargoninkavo ir savo gyvenimą baigė buv. Valst. Operos solistas Vl. Puškorius. Tyliai, ramiai tame miestely atšventė savo amžiaus garbingą 80 metų sukaktį P. Adomavičius, tik sūnaus ir artimesnių giminių bei draugų ta proga aplankytas ir pasveikintas.

P. Adomavičius gimė 1879, VI, 27 Patataliečių-Gaižiūnų km., Vabalninko vl., Biržų aps., mažajam ūkininko Benedikto ir Solomėjos Budriūnaitės Adomavičių šeimoje. Ūkininkaičio gyvenimo kelias, kaip matysim, buvo ilgas, nelengvas, bet įdomus ir garbingas. Gyvenimą pradėjęs lietuviškam sodžiui dar tada, kai Lietuvoj buvo "naktis be aušros", jis iškilo į savo profesijos aukštumas, o šioj šaly, jau senatvės slenkstį peržengęs, užsidirbo kuklią pensiją žaislų fabrike, kad nebūtų našta šeimai ir visuomenei. Visa tai atspin-

našiom sąlygom P. Adomavičius 1907 m. baigė Maskvos univ. teisų fakultetą. Ir tada buvo neramūs laikai, 1896-1897 m. P. Adomavičius dalyvavo Šiaulių gimnazistų katalikų maište prieš privalomą pravoslavų cerkvės lankymą, o 1905 m. Maskvos demonstracijose buvo rusų slaptosios policijos sulaikytas, sumuštas ir iš Maskvos ištremtas.

E. gęs aukštuosius mokslus, P. Adomavičius svajojo įsikurti Lietuvoje. Bet rusų valdžia darbo Lietuvoj jam nedavė, nors jis su prašymais kreipėsi į teismus ir kt. Įstaigas. 1908, XII, 12 nukeltas į Turkistaną 2-sios nuovados taikos teisėjo ir Novo Margelano apygardos teismo tardytojo pareigom. Turkistane P. Adomavičius pragyveno Pirmąjį pasaulio karą ir rusų revoliuciją. Ten jo artimųjų bičiulių tarpe buvo lietuviai Dr. Fel. Prosevičius, mokesčių insp. J. Jakstytis ir vėliau pagarsėjęs prof. St. Šalkauskis.

P. Adomavičius, ir pietų-rytų vidurinėj Azijoje gyvendamas, ryšių su Lietuva nenutraukė. Studentaudamas priklausė slaptai liet. studentų draugijai, o vėliau skaitė lietuviškų laikraščius, augino liet. šeimą ir laukė dienos, kada galės grįžti į savo gimtąją Lietuvą.

Deja, ta diena negreit atėjo. Turėjo nutekėti upės jaunų vyrų kraujo, sugriūti carų sostas, kad lietuvis teisininkas galėtų

Veronika Adomavičiūtė, buv. Valst. Teatro Kaune balerina.

ke penkerius metus P. Adomavičius dirbo paprasto darbininko darbą, o 1955, VI pasitraukė pensijon. Tos pensijos abu su žmona gauna 95 dolerius per mėnesį. Taip į savo gyvenimo saulėleidį su šypsena žiūri buv. Lietuvos Respublikos Vyr. Tribunolo teisėjas...

Žymią savo gyvenimo dalį P. Adomavičius praleido ne Lietuvoj, bet užaugino dukterį ir sūnų, abu susipratusius lietuvių. Sūnus Vladas šiuo metu gyvena Bostone ir aktyviai reiškiasi liet. kultūrinėj veikloj. Jis yra architektas, dirba vienoj statybos firmoj, kaip inžinierius,

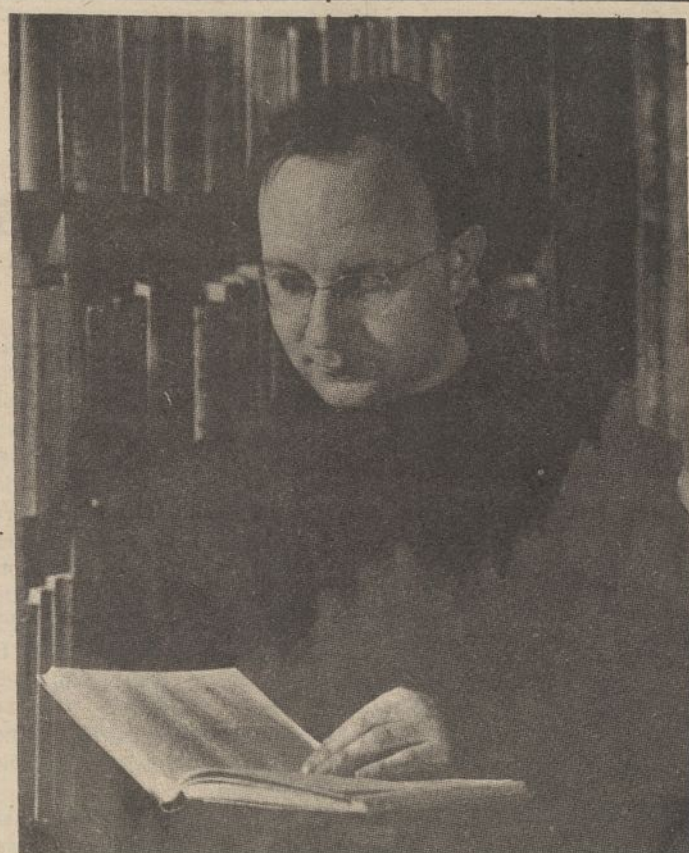
metu liet. tremtinių stovyklose, kaip šokėja, dalyvavo visoj eilėj koncertų, buvo aktyvi rėmėja ir dalyvė Delibo Kopelijos pastatymo Augsburgėje, JAV gyvenimu V. Adomavičiūtė tesidžiaugė labai trumpą laiką: ji netikėtai mirė 1950 m. Worcester, Mass., kur jau dešimt metų ją yra prislėgusi svetingo krašto kapinių žemė.

V. Adomavičiūtės gyvenimo kelionė buvo trumpa, tik keturiolikos dešimtys metų, bet, kaip daugelio jos žemiškųjų seserų, pilna vilčių, siekimų, laimėjimų, kančių ir apsiavilimų. Ji buvo ištėkėjusi už teisėjo Kazlausko, užaugino dukterį Ivoną, kuri dabar yra p. Laurinaitienė, gyvena Bostone ir augina puikų sūnų.

V. Adomavičiūtė -- balerinos vardas ir pavardė. Kaip tokia, ji tebėra gyva mūsų atsiminimuose, tebėra regima praeitį aprėpiančiuose žvilgsniuose, Veronikos asmeny buvo kažkas trapaus ir angeliško. Kaip šokėja ji galėjo būti puikus modelis iš marmuro kalamai skulptūrai. Geltonplaukė, grakšti, proporcinga, nuoširdi ir daili ne tik veido šypsena, bet ir savo vidumi. Tokią ir dabar aš regiu Veroniką Adomavičiūtę. Tiesa, teatre ji neiškilo į prima-balerinas, tam ir laiko buvo per mažą, bet scenoj ji reiškėsi, kaip viena simpatingiausių ir mieliausių baleto solisčių. Ji turėjo ne tik gražią išvaizdą, bet pasižymėjo muzikalumu, ritmingumu, įsisavinta ir vis stiprėjančių šokio technika.

Tada buvo pavasaris, daug didelių ir nesudužusių vilčių, tik... tas mūsų rytoj visada pilnas nelaukiamų įvykių ir staigmenų.

(Nukelta į 6 psl.)

LEONARDAS ANDRIEKUS, poetas, kunigas, pranciškonas vienuolis, pirmą kartą su eilėraščių rinkiniu pasirodė 1955 metais, išleidamas "Atviros marios". Šiais metais iš spaudos išėjo naujas jo eilėraščių rinkinys "Saulė kryžiuose".

A M Ž I A I

Ne be reikalo tiek amžių iškentėjai,
Galvą sulenkta ranka parėmęs.
Ne be reikalo rytų ir šiaurės vėjai
Šlapią sniegą,
Sausą krušą
Ir nuvytusius klevų lapus
Į švenčiausią tavo Veidą bloškė.

Visą laiką palenktus prie darbo,
Mus šventos kantrybės, Dieve, mokei.
Visą laiką,
Visą laiką tavo šlovei, tavo garbei
Malėm girnom,
Arėm žagrėm,
Kulėm spragilais jėvus,
O nuišę, balsiai nedejavom.

Tavo amžiai, valandos, minutės
Su kruša, sniegu ir lapais tyli.
Tavo amžiai,
Tavo amžiai, rytvejui smarkiau papūtus,
Mūsų girnom,
Mūsų žagrėm,
Mūsų kluonų spragilais,
Tartum kanklės,
Nuolankiais akordais aidi.

K E R Š T A S

Taip norėčiau nieko neatminti--
Viską žemėje pamiršti,
Tapti akmeniu ant kelio,
Kad per amžius keiktų,
Susižeidus kojas,
Grįždama namo naktis.

Tai ir būtų visas mano triumfas,
Visas atpildas bei kerštas
Už neklausymą išsaugot
Vieno graudulingo žiburėlio
Šiaurės mėnesienų
Šaltame stikle.

Kitką, Viešpatie, atleist galėčiau,
Kitką amžinai pamirščiau,
Tapęs akmeniu ant kelio.
Juk visvien ten kerštą skelbia
Radę išdraskytą lizdą,
Sūtemų varnai.

Skulptoriaus Antano Mončio, gyvenančio Prancūzijoje, viena stotis iš Kryžiaus kelių.

Mikna Riestaragis, kovodamas su realistiniu menu, netyčia atrado abstraktizmą...

SPORTO DIENOS

AR IR ŠIAIS METAIS RENGĖJAS TAPS LAIMĖTOJU?

Jau treči metai iš eilės Chicagoje rudens-žiemos sporto sezonas pradamas vyrų krepšinio pirmenybėmis. Pirmenybės virsto tradicija. Nugalėtojai yra skiriamas Lietuvos konsulo dr. Petro Daužvardžio pereinamoji dovana. 1958 m. 1-ją vietą užėmė LSK Neris. Pernai baigmėje susikibo ASK Lituania ir LSK Neris I-ji komanda. Po permainingos kovos, pergale išplėšė ASK Lituania. Be pereinamosios dovanos Lituaniai teko ir Juozo Bačiūno, Tautinės Sąjungos vardu įteikta Šimtinė dolerių.

Kiek žinoma, šiemetinėse pirmenybėse dalyvaus LSK Aras, LSK Jūra, ASK Lituania, LSK Neris ir LSK Tauras. Gali varžytis kokios 7 - 8 komandos. Kuri iš jų bus pajėgiausia, kurios pasieks baigmę ir kuri baigmėje laimės, nelengva pasakyti. Pernai ir užpernai taip jausu-

siklostė, jog nugalėtoji išėjo pirmenybių rengėjai. Šiemet pirmenybės rengia LSK Aras. Jei toks supuolimas ir šiemet kartosis, nugalėtoju turėtų tapti LSK Aras. Aras laimėti gali ir be jokių supuolimų. Tam duomenų yra. Nereikia pamiršti, kad Aro krepšininkai reguliariai treniruotis pradėjo spalio mėnesio pradžioje. Jų dauguma žaidžia ir aukštesniųjų mokyklų rinktinėse. Be to, jie turi ir porą naujų žaidėjų. Visa bėda tik, kad kiek dar amžiumi per jauni. Visi žemiau 18 metų. Gali jiems pritrūkti ištvermės.

ASK Lituaniačioje didesniųjų pakitimų nėra. Pas juos tie patys senieji "vilgai". Jie pilni ryžto. Jų puikus komandinis susižaidimas gali daug ir šiemet nulemti. ASK Lituania žada užregistruoti ir savo neblogo žaidžiančią jaunų komandą.

LSK Neris numato pasirodyti irgi su dviem komandomis. Pirmoji. Neris komanda šiemet neteko A. Varno ir A. Šimkaus. Pirmasis studijuja tolimame Kentucky, o A. Šimkus atiduoda duoklę Dedei Samui atlikdamas karinę prievolę. Klubo vadovybė deda pastangas pirmenybėms abudu parsikviesti. Jei Neris I-ji žais pilnoje sudėtyje, savųjų gerbėjų neapvils.

LSK Jūros vadovybėje įvyko pasikeitimų. Atkuto ir patys krepšininkai. Po pirmenybių Jūros krepšinio komanda vyks į Torontą. Šiaip, ką nors ryškesnio apie juos pasakyti sunkoka. Žaidžia, tiesa, gana gerai. Deja,

Clevelando universitetinio rajono fondui \$200,000 paskyrė Sohio fundacija. Nuotraukoje E. B. MacConell -- The Standard Oil Co. viceprezidentas (dešinėje), įteikia dovanos dokumentą universitetinio rajono atstovui N. J. Carothers.

rungtynių metu dažniausiai laimės jiems pritrūks.

Savotiška naujiena bus LSK Tauro krepšinių pasirodymas. Oficialiose pirmenybėse jie dar nematyti. Teko nugirsti, jog jų komandoje žaidžia keli atvykėliai iš Australijos. Sako, visi iškilūs krepšininkai. Idomu!

Kas laimės, kas pralaimės neįmanoma tiksliai išpranašauti. Laimėtojus pamatysime ir pasveikinsime. O dabar palinkėkime visiems sėkmės.

Pirmenybės rengiamos lapkričio 19-20 d.d. Visos varžybos vyks gerai žinomoje Foster parko salėje, 8400 So. Loomis Blvd. Lapkričio 19 d. šeštadienį, varžybos pradės 12:30 val. p.p. Sekmadienį varžybos tęsis nuo 1 val. p.p. sekmadienį matysime ir vienas draugiškas rungtynes. Žais LSK Neris -- LSK Aras mergaičių tinklinio komandos. Atsilankykime.

ten rusų visai nebuvo ir negalėjo būti.

Kadangi net ir tarp istorikų pasitaiko nuomonė, kad Žalgirio laimėjimas nebuvo politiškai išnaudotas, abu pranešėjai -- Jurgėla ir Haleckis -- paryškino po Žalgirio susidariusią tarptautinę padėtį. Krikščioniškieji Vakarai ordino pralaimėjimą laikė savo pralaimėjimu ir telkė koaliciją prieš Lietuvą ir Lenkiją. Iš antros pusės, rytuose Maskva smarkiai kilo ir jos grėsmė Vytauti su Jogaila kėlė naujų rūpesčių.

Šis bendras lietuvių - lenkų minėjimas parodė du gerus požymius: (1) minėjimui suteiktą bendresnį požiūrį į patį objektą (Žalgirį), sakyčiau europinį požiūrį vietos lokalinio; (2) Žalgirio reikšmę suteiktą platesnį tarptautinį charakterį.

Kor.

FILISTERIŲ SKAUTŲ S-GOS SUEIGA

Lapkričio 6 d. p. Arūnų patalpoje įvyko FSS New Yorko skyriaus sueiga, pirmininkaujant R. Keziui, sekretoriaujant D. Bulgaraukaitei. Daugiausia laiko buvo praleista diskutuojant New Yorko jaunimo namų klausimą. Muz. V. Strolia padarė eilę pasiūlymų dėl sekančiais metais rengiamo M. K. Čiurlionio 50-ties metų mirties sukaktuvių minėjimo. Taip pat buvo išklaudyta Mozarto Divertimentas Nr. 4, kurį išpildė kamerinės muzikos grupė, vad. V. Strolis. Prieš išpildymą V. Strolia supažindino klausytojus su naudotais instrumentais ir su išpildomu kūriniu.

Ateityje planuojama į tokius kamerinės muzikos koncertus kvieisti ir platesnę suinteresuotą visuomenę.

DETROIT

Lietuvių Studentų S-gos Detroito skyriaus įvykusiam susirinkimui, spalio 23 d., buvo išrinkta 1960-1961 mokslo metams skyriaus valdyba: pirmininkas --

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352

Nakties tel.: LI 1-4611

Hermano Godes koncertas Bostone

Naujosios Anglijos Pabaltiečių D-ja pradėjo penktąjį koncertų sezoną. Pradžią reikia laikyti pasisekusia, nes didžioji Bostono spauda pirmąjį koncertą įvertino palankiai ir teigiamai.

Naująjį sezoną pradėjo latvių pianistas Hermanas Godes. Jo koncerto programa buvo turtinga ir įvairi: J. Brahms'o Intermezzo, Op. 119 Nr. 1 ir Rapsodija, Op. 119 Nr. 4, R. Schumann'o Sonata G minor, Op. 22, F. Chopin'o Sonata B minor, Op. 58, Janio Medinio Dainos Nr. 5 ir 6, A. Berger'io Bagatella Nr. 1, A. Copland'o Katė ir pelė, R. Palmer'io Toccata Ostinata, C. Debussy Pagodos, Aukso žuvelė ir Judesys (Mouvement), F. Liszt'o Petrarkos Sonetas 104 ir La Campanella.

H. Godes yra baigęs Valst. Rygos Konservatoriją, o po

to dar eilę metų studijavęs fortepioną su žinomais Vak. Europos mokytojais. Nežiūrint, kad jis keturis metus buvo nacių kacetė, savo mene yra pasiekęs didelių laimėjimų. Jo skambinimo technika yra meistriška, atliekamo kūrinio pajautimas subtilus ir gilus, skambinimo spalvos ir tonai gausūs ir įvairūs, ritmai išlaikyti, ypač jautrus frazavimas. Galima sakyti, visą didelę koncerto programą jis atliko su įsijautimu ir kūrybišku pajėgumu, vengdamas patoso ir išorinių efektų. Tačiau ypač gerai skambėjo Schumann'o Sonata, Medinio Dainos, Debussy ir Liszt'o kūriniai. Klausytojų prašomas, H. Godes bisui paskambino dar bene keturis muzikos dalykus. Boston Globe muzikos kritikas Kevin Kelly pastebėjo, kad pirmasis Pabaltiečių koncertas, atlikęs H. Godes, buvo tokio meninio lygio, kad nelengva bus šį sezoną to lygio pasiekti.

Kitas Pabaltiečių koncertas Bostone turėjo įvykti š. m. gruodžio 2 d., bet mūsų žinoma dainininkė Prudencija Bičienė tą koncertą nukėlė į kitų metų balandžio 21 d. Taigi antrasis šio sezono koncertas atiteko estų tenorui Naan Pold. Jis koncertuos toje pačioje Jordan salėje ateinančio sausio 20 d.

Baigiant malonu pastebėti, kad į H. Godes koncertą atsilankė žymiai gausiau Bostono lietuvių. Berods, daugumas jų džiaugiasi tokio aukšto meninio lygio koncertu.

St. S.

TĖVO IR DUKTERS...

(Atkelta iš 5 psl.)

Jis pačiame jėgų žydėjime nuo teatro scenos nuobloškė ir V. Adomavičiūtę. Bet jos paveikslas ilgus metus liks gyvas Lietuvos Valst. Teatro istorijos lapuose, nesgi ji yra liet, tautinio baletu pirmųjų tarpe. Vaidinutė prieš 10 metų išėjo į Anapus, bet jos saugota ugnis tebėra neužgesusi. Kai mes žūrime į jos paveikslą, ir mes palankom mintį, kad kūrėjo atnašaujama auka išlieka patvari laiko dulkėm neužpustomaj erdvėje.

St. S.

LABAI SVARBUS PRANEŠIMAS visiems, kurie siunčia siuntinius į Lietuvą, arba į kitus kraštus

Artinantis šv. Kalėdoms, mes paruošėme eilę žemiau išvardintų standartinių siuntinių. Prašome patikrinti šių siuntinių kainas, ir Jūs įsitikinsite, kad jų kainos yra labai pigios, tačiau jie turi didelę vertę Letuvoje.

1. Pusvilnonės medžiagos penkiems vyriškiems arba moteriškiems kostiumams. Iš viso 17 jardų. Pamušalo 7 1/2 jardų. Siūlų 5 špulės. Sagų 3 tuzinai. Ir adatų 1 pokelis. **\$49.90**
2. Tas pats, kaip siuntinys No. 1. Prie to pridėdama 100% vilnonės 2 medžiagos vyriškiems arba moteriškiems paltams. Viso 6 jardai. **\$79.90**
3. 100% vilnonės medžiagos 2 vyriškiems, arba moteriškiems paltams. Viso 6 jardai. 100% vilnonės medžiagos trims vyriškiems kostiumams. Viso 10 jardų. 100% vilnonės medžiagos dviems moteriškoms suknelėms. Viso 6 jd. **\$99.90**
4. Cukraus 20 svarų. Miltų 10 svarų Kakao 5 svarai. Šveicariško šokolado 24 plytelės po 3 1/2 oz. Viso 5 svi **\$49.90**

Į aukščiau paminėtas kainas įeina visos išlaidos ir pristatymas Lietuvoje. Visi siuntiniai yra apdrausti ir jų pristatymas garantuotas. Prie kiekvieno standartinio siuntinio galima pridėti bet kokius kitus pageidaujamus daiktus ir už tai reikės primokėti tik papildomą muitą.

Visų siunčiamų prekių kokybė yra garantuota. Prašome įsitikinti, jog siunčiant per mus, Jūs tikrai sutaupote iki 50%.

Papildomų informacijų ir pavyzdžių reikalu prašome rašyti lietuviškai ir Jūs tuojau gausite lietuviškai atsakymą.

GENERAL PARCEL AND TRAVEL CO.
132 FRANKLIN AVE.
HARTFORD, CONN.
Tel.: CHapel 6-4724

VISAIS APDRAUDOS REIKALAI,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmd. ofisas uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVERglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antr., ketvirtad., penktad.

Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas:
Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WAilbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Įėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais:
2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

TORONTO

Filmas iš Lietuvos ir tremties

Pirmas filmas: Lietuva — Europos nugalėtoja.

Cia rodoma Lietuvos sportinė galybė. Pasaulio tautinė olimpijada, vykusi Kaune 1938 m. ir 1939 metais, vykusios krepšinio pirmenybės, kuriose Lietuva pakartotinai iškovoja Europos krepšinio meistro vardą. Cia bus matomas ir buv. prezidentas a. a. Antanas Smetona ir girdima jo kalba.

Antras filmas: Tremties Mokykla.

Cia rodoma Vasario 16 d. Gimnazija, jos darbai, gyvenimas, sportas ir girdimas gimnazijos choras.

Filmai bus rodomi Toronte lapkričio 27 d., 7 val. 30 min. vakare Prisiikėlimo parapijos salėje ir gruodžio 3 d., 6 val. 30 min. vak. Šv. Jono Krikštitojo parapijos salėje.

E. CHICAGO

Minėjimas - varžybos

East Chicagos Lietuvių Bendruomenės apylinkės valdyba ruošia Tautos šventės ir Kariuomenės dienos minėjimą. Įvyks lapkričio 20 d., 5 val. p. p. Šv. Pranciškaus lietuvių parapijos salėje, Harbor, Indiana.

Tos dienos minėjime, po iškilmingų ceremonijų ir paskaitos, bus pravestos jaunesniųjų moksleivių dailaus skaitymo, rašymo ir deklamavimo varžybos.

Maloniai kviečiame visus apylinkės lietuvius gausiai dalyvauti minėjime, kur turėsite progos pamatyti jaunesniųjų moksleivių varžybas.

Įėjimas į minėjimą ir varžybas neapmokamas.

Pakenė

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Pasikeitus Akademinio Skautų Sąjūdžio statutui, prie jo prisitaikant pasikeitė ir Clevelando skyriaus valdybos. Dabar pareigomis taip pasiskirstyta:

Studentų Skautų Sąjungos pirmininkas — Džina-
ras Kižys, sekretorė —
Giedrė Natkevičiūtė, izdi-
ninkas — Gintautas Neima-
nas, A. S. D. atstovė — Da-
lia Germanaitė, Korp! Vy-
tis atstovas — Vitas Kok-
lys.

Filisterių Skautų Sąjun-
gos pirmininkas — Rimas
Minkūnas, sekretorius —
Pranas Petrakis, izdininkė
— Meilė Leknickaitė.

Abi valdybos kartu pa-
kvietė, Dr. Stepą Matą,
Akademinio Skautų Sąjū-
džio Clevelando skyriaus
pirmininku.

• Bendruomenės I-os ir
II-os apylinkės valdybos,
ruošdamos didesnius paren-
gimus, nuolatos susilaukia
nemažai rėmėjų bei talki-
ninkų. Už žalgirio mūšio
minėjimo talką valdybos
dėkoja: kun. kleb. B. Bar-
čiui ir kun. P. Dzegoraičiui
už atlaikytą šv. Mišias bei
pamokslą, dail. Vyt. Rauli-

naičiui už gražų Vytauto
Didžiojo paveikslą, Vaidilos
teatrui išpildžiusiam meni-
nę programą, L. B-nės c.
v-bos pirm. St. Barzdukui,
L.V.S. Clevelando sk. pirm.
A. Jonaičiui, miesto tary-
bos atstovui Ralph Perk, P.
Žiūriui, Čiurlionio ansamb-
liui ir jo vadovui muz. Alf.
Mikulskiui, šv. Jurgio pa-
rapijos chorui bei jo vado-
vui muz. Pr. Ambrazui.
Taip pat visoms organizaci-
joms, dalyvavusioms su vė-
liavomis pamaldose ir iškil-
mingame minėjime.

Aičiū parėmusius mate-
rialiai — pinigais ar dova-
nomis bei talkininkavū-
siems: J. Stankaitienei, K.
Martavienei, E. Juodėnie-
nei, P. Bielinienei, A. Lū-
žienei, A. Vasiliauskienei,
O. Zemaitienei, A. Zagars-
kui, o taip pat prisidėju-
siems prie kitų ruošų pa-
rengimų: S.L.A. prez. P.
Dargiui su ponia, dalyvavu-
siems, bei pasakiusiam kal-
bą, atidarant VIII-ąją Lie-
tuvų dieną, centro v-bos
nariui Ed. Karnėnui, K. Pa-
lubinskienei, F. Eidimtie-
nei, S. Stasienei, Neurams
už nuolatines aukas B-nei,

Clevelando skaučių Neringos tuntui švenčiant 10 metų sukaktį į paskautininkes buvo pakeltos A. Gelažytė ir M. Leknickaitė. Nuotraukoje naujai pakeltosios skautininkių būrelyje. Iš kairės S. Mocku-
vienė, A. Gelažytė, Nasvytienė, M. Leknickaitė, M. Kižienė, J.
Koklienė, dr. N. Jušienė ir P. Karalius.

V. Bacevičiaus nuotrauka

Ed. Čapui, V. Jokūbaičiui,
H. Reinikeriui, Maneliui ir
visiems kitiems, kurie vie-
nokiui ar kitokiui būdu pri-
sidėjo ir palengvino L. Ben-
drumenės I-os ir II-os Apy-
linkių Valdybų naštą.

• Lietuviai budžiai lap-
kričio 19 d., šeštadienį, 7
val. vak., Čiurlionio ansam-
bliu namuose rengia buri-
vimo sezono uždarymo pro-
ga šokių vakarą. J. Kalvai-
tis rody spalvotą filmą iš
Clevelando lietuvių gyvenimo.
Bus parodyti ir lietu-
viški pašto ženklai, išleisti
nuo 1918 m. Kviečia jauni-
mą atsilankyti.

• Neringos skaučių tun-
tas reiškia nuoširdžią padė-

• Išnuomojamas butas Addi-
son — Superior rajone. 5 dideli,
švarūs kamb. Šaukti vakarais
BE 7-6029. (132)

Ringling Bros and Barnum & Bailey Circus
The GREATEST SHOW ON EARTH
ARENA
NOV. 16 - 20
TICKETS NOW
ARENA BOX OFFICE, 3700 EUCLID
RICHMAN BROS., 736 EUCLID
Children under 12 half price!
Mats. Nov. 16, 17, 18, only 4 p.m.
EVES. NOV. 16 & 17, only 8 p.m.
EVES. Wed. & Thur. 8 p.m., Fri. 8:30 p.m.
Sat. 1:30 p.m. — 5 p.m. — 8:45 p.m.
Sun 1:30 p.m. and 5 p.m.
Prices: \$3.50, 3.00, 2.50, 2.00

Vyr. skautininkė L. Čepienė riša paskautininkės kaklaraištį A. Gelažytei.

J. Garlos nuotrauka

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengi-
mus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telėf.: MAIN 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemies-
čiuose, kreipkitės į mane, gausite pigia kainą. Taipgi gausit
patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir iš-
pildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba
asmeniškai.

EAST CLEVELAND — EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH — SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

MONCRIEF

Visų metų
ORO VĖDINIMAS

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

Aplankyk savo kaimynystės Moncrief pardavėją

THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių
modelių

LAKEWOOD 1-4669

PATOGŪS, TVIRTI BATAI GATVEI

Pagarsėjusius Vokietijoje ir Europoje batus

MODERNIŠKI SPORTO BATAI

SALAMANDER

įau galima gauti Detrote ir Clevelande

- BATAI VYRAMS, MOTERIMS IR VAIKAMS
- ŠILTI BATAI ŽIEMAI, TINKĄ YPAČ SIUNTIMUI Į LIETUVĄ
- DIDELIS PASIRINKIMAS LABAI GRAŽIŲ IR TVIRTŲ VAIKAMS BATELIŲ
- ŠILTI, GRAŽŪS IR PATOGŪS KAMBARINIAI BATAI

3325 LORAIN AVENUE,
CLEVELAND 13, Ohio.
Tel. ME 1-5837

12307 GRATIOT AVE.,
DETROIT 5, Mich.
Tel. DR 1-9430

ŠILTI BATAI ŽIEMAI

GRAŽIŲ STILIŲ BATAI IŠEIGAI

DIRVA

Nr. 130

1960 m. lapkričio 11 d.

KAS IR KUR?

• **BALF** dešimtas seimas įvyksta lapkričio 25-27 d. Chicagoje, Jaunimo Centre.

• **Lietuvos Nepriklausomybės Fondo** posėdis dalyvaujant LNT atstovui B. Bieliukui, įvyko lapkr. 6 d. New Yorke. Svarstyti įvairūs veiklos reikalai.

• **Prof. S. Kairio** pablogėjusi sveikata vėl gerėja jo gimnazių — Juozo ir Elenos Petniūnų rūpestingoj globoj, dr. V. Paprocko priežiūroj.

• **Dail. Henrikas Šalkauskas** už savo išstatytą piešinį "Atvaizdas" Australijos dailininkų parodoje, vykusioje Sydney mieste, gavo aukščiausią premiją. Toje parodoje su dviem darbais dalyvavo ir dail. V. Ratas.

• **Vita Valikonytė**, Dirvos šių metų dainininkių konkurso laimėtoja, lapkričio 20 d. koncertuoja Sandaros koncerte, Chicagoje.

• **Vita Vilutytė**, iš Chicago, lankėsi New Yorke, kur ji išbuvo apie savaitę pas dr. V. ir B. Paprockus.

Pabaltijo Moterų Tarybos Lietuvių Atstovybės narės New Yorke tariai, kaip geriau sutvarkyti lietuviškąjį paviljoną tarptautinėje moterų parodoje, kurioje dalyvauja 33 tautos. Nuotraukoje iš kairės: dr. M. Kregždienė, A. Zubkienė, V. Čechetienė, L. Bieliukienė, V. Leskaitienė, E. Čekienė ir S. Narkeliūnaitė.

V. Maželio nuotrauka

New Yorko lietuvių moterų rūpesčiai...

Paskaičius amerikiečių žurnalistas D. Kilgallen aprašytus New Yorko moterų rudens rūpesčius, pamačiau nepaprastai didelį skirtumą nuo lietuvių newyorkiečių šio rudens rūpesčių.

Jos aprašomos moterys džiaugiasi, kad po vasaros atostogų sulaukė progos pakeisti savo tualečių, traukia iš spintų minkus, deimantus, brokado ar satino sukneles ir eina į balius, restoranus, operą, teatrą ir k.

Tuo pat metu New Yorko lietuvių susirūpinę seka bevykstančius politinius įvykius Jungtinėse Tautose, nekantriai laukia, ar ten nebus liečiamas ir Lietuvos klausimas. Jos aktyviai jungėsi ir į JAV prezidento rinkiminę akciją, nes joms rūpi, kad būsimas šio krašto valdytojas būtų galimai griežtesnis kovotojas su komunizmu.

Štai neseniai įvykusiame Lietuvių Moterų Atstovybės posėdyje pirm. Ligija Bieliukienė ir sek-

retorė Viktorija Čechetienė pa-informavo valdybos nares, kiek ir kokiems įtakingiems Jungtinių Tautų atstovams pasiuntė raštų paliečiant pavergtos Lietuvos klausimą.

Liet. Mot. Atstovybė, kaip žinia, yra GFWC tarptautinės moterų organizacijos nariu. Ši sąjunga leidžia anglų kalboj biuletenį World Club News, kuriame ir LMA turi savo kampeį. Čia gera proga tarp daugelio laisvojo pasaulio tautų garsinti pavergtą savo tėvynę, mūsų moterų klubų veiklą išsivijoj ir k.

Paskutiniame biuletenio numery lietuviams skirta daugiau vietos, negu didžiųjų tautų klubams. Ir labai įspūdingai atspauda. Čia išskirti mūsų tautiniai siekimai, laimėjimai ir už geležines uždangos likusių moterų vargai.

Ši tarptautinė moterų org-ja (GFWC) turi apie 11 milijonų narių visame pasaulyje, todėl tas

biuletenis yra labai plačiai skaitomas.

New Yorko lietuviams neilgai teko šiemet ir atostogauti. Chruščiovui besirengiant atvykti į JAV, lietuvių aktyviai dalyvavo demonstracijose. Lietuvių Moterų Atstovybė siuntinėjo padėkos laiškus kiekvienam aktyviau prieš komunizmą pasisakiusiam JT atstovui. Iš J. J. Wadsworth gavo atsakymą, kur jis užtikrino, kad ir toliau kels Lietuvos ir kitų Rytų Europos sovietų pavergtų tautų teisę į laisvę ir nepriklausomybę. Panašų atsakymą atsiuntė ir Kanados min. pirm. Diefenbakeris.

Dar prieš diktatoriaus atvykimą LMA išsiuntinėjo prašymus New Yorko laikraščiams, kad jie negarsintų to pavergėjo, neskirtų jo vizitui reikšmės. Tačiau amerikiečių spauda to neklaušė. Tik kiek vėliau L. Bieliukienės prieškomunistinį laišką atspaudė Long Island Press, E. Čekienės kitokio turinio laišką, smerkiantį komunizmą, įdėjo Journal American, Long Island Press ir Newday.

Pavergtų Tautų suruoštam sen. T. Dodd pagerbime taipgi dalyvavo ir motery: B. Paprockienė, M. Kižytė ir L. Bieliukienė, dr. M. Žukauskienė ir k.

Be kitko, LMA posėdy nutarta organizuoti naujus moterų klubus Chicagoj, Miami, Stamforde, Argentinoj, Kolumbijoj, Australijoj ir Venecueloj. Los Angeles mieste jau organizuojasi ir artimiausiojo ateity bus įsteigtas.

LMA-bės New Yorko moterų klubas, kurio pirm. yra V. Leskaitienė, šiuo metu labai užimtas kitais darbais ir planais. Lapkričio 7 d. atidaroma tarptautinė moterų klubų ruošiamą paroda, kurioje tarp 33-jų tautų ir lietuvių ruošia savo paviljoną, išstatydamos liaudies meno dirbinius, medžio drožinius, keramiką, gintarą, mežginius, audinius. Svetimiesiems dalina anglų kalba literatūrą apie Lietuvą. Sakoma, kad čia bus galima įsigyti ir dail. Rimšos, gyv. Brazilijoj, kurinių.

Paskutinę parodos dieną-lapkr. 13-tą bus lietuvių atliekama programa, kurią praves M. Joku-baitienė, kalbės PET Seimo pirm. V. Sidzikauskas.

V.K.

Neolithuanų metinė sueiga Chicagoje

Praėjusį sekmadienį Chicagoje įvyko LST Korpi Neo-Lithuanų metinė sueiga, kurioje dalyvavo gausus būrys korporantų Pirmininkas stud. Stasys Mažulis atidaręs sueigą pakvietė atsisistojimui ir susikaupimui pagerbti neseniai mirusius du filisterius: Dr. Joną Paplėną ir Dr. Steponą Stankų.

Sueigai vesti pirmininku buvo išrinktas Edmundas Balceris ir sekretoriumi Griganičius. Nors dienotvarkė buvo ilga, bet prezidiumas sugebėjo taip viską sumaniai tvarkyti, jog buvo išspręsti visi klausimai ir gražiai praverstos diskusijos ryšių su iškeltaisais sumanymais.

Svarstant Korporacijos aktualius klausimus daug gražių minčių pateikė studentai Romas Stakauskas, Rita Merkelytė, Stasys Mažulis ir kt.

Į naują valdybą balsų dauguma buvo išrinkti Vita Aleksandriūnaitė, Rita Merkelytė, Nemunaitytė, A. Siliūnas ir S. Virpša.

Tėvūnas stud. Romas Stakauskas padarė pranešimą apie junių veikimą ir kartu su magistrą stud. Birute Cicėnaitę supažindino su sueigas lankiusius studentus.

Junių sueigos buvo kas 4-5 savaites, kur junioriai skaitė savo paruoštus referatus, dalyvavo diskusijose bei išklaušė eilę filisterių pranešimų bei pasikaitų. Sueigose dalyvavo 20-30 studentų.

Tėvūnas ir magistrą pristatė sueigai pakelti 13 junių, kuriems Korporacijos metinės šventės proga, bus suteiktos spalvos ir pakelti į senjorus. Beto, sueiga nutarė priimti į Korporaciją filisteriais Dr. Algirdą - Julij Ramoną ir agr. Vytautą Aglinską.

Sueigai buvo pranešta, kad stud. K. Čeputis, kuris rugsėjo mėnesį išvyko studijuoti į Washington D. C., Korpi Neo-Lithuanų vasaros stovykloje iškilmingo posėdžio metu buvo pakeltas į senjorus ir jam buvo suteiktos spalvos.

Tėvūnui stud. Romui Stakauskui ir magistrui stud. Birutei Cicėnaitėi sueiga pareiškė padėką.

Reikia pažymėti, kad renkant valdybą išstatyti kandidatai suprato korporantišką pareigūnų ir savo kandidatūrų neatsimėno. Tik inž. Kirvaitis, kuris ruošiasi moksliniam darbui ir laiko prelieminarinius egzaminus daktaro laipsniui, nuo šio įsipareigojimo buvo atleistas.

Kita šeštadienį lapkričio 19 d. įvyks Korporacijos metinė šventė.

Iš ryto bus pamaldos Jėzuitų bažnyčioje, kur mišias ir pri-taikytą tai dienai pamokslą pasakys kun. Juozas Vaišnys, S. J. nuoširdus neo-lithuanų bičiulis. Vėliau bus vykstama į kapines, kur ant mirusių korporantų kapų bus uždėti vainikai.

Vakare įvyks iškilmingas posėdis, o po to, pobūvis.

Neo-Lithuanų metinė šventė paprastai sutraukia daug svečių ir šiais metais jų dalyvaus apie 500.

V.K.

Kad surinktų lėšų užsimokėjimui už paviljoną, mūsų moterys parodoj pardavinėjo lietuviškų atvirukų, sūrio, namie keptų įvairių pyragaičių ir k. Paroda vyksta visą savaitę, nuo ryto iki 10 val. vak., Regiment Armory patalpoj, Park Ave. ir 34 g. kampas, New Yorke.

Ši paroda iš lietuvių moterų kasmet pareikalauja didelio pasišventimo, energijos, laiko ir asmeninių nenumatytų išlaidų, kurių niekas negražina ir jokia organizacija nenurašo kaipo auką lietuviškiems reikalams. Visus eksponatus tenka suvežioti į vietą, paviljoną įrengti, o čia jau kartais ir visai sunkių vyriškų darbų pasitaiko atlikti, o tų vyrų talkos nelengva prisišaukti.

Tai newyorkiečių lietuvių moterų šio rudens rūpesčiai ir darbai kuriais gyvena ne vien čia suminėtos moterys ar org-jos, bet didžioji New Yorko lietuvių moterų dalis be pasaulėžiūros skirtumo, nes tiems darbams reikalinga plati moterų talka. Parodoj reikia budėti visą savaitę nuo ryto iki vėlo vakaro ir aiškinti atsilankiusiems, ir netik šį rudenį, bet jau per 10 metų moterų rūpesčiai, darbai ir planai New Yorke vis panašūs, be pertraukos. O dar anksčiau juos atlikdavo pirmosios mūsų ateivės ir čia gimusios lietuviutės.

• **Dail. Aleksandros Kašubienės** du kūrinių — mozaikos buvo išstatyti Birmingham, Mich. iki lapkr. 1 dienos vykusioj religinio meno parodoj.

New Yorko American Craft Muzeum direktorius atsitiktinai šiuos jos kūrinius pamatęs taip gerai įvertino, kad nors ir pavėluotai, nes tai parodai jury komisija kūrinius jau buvo atrinkusi ir katalogas spausdinamas, bet jis pasirūpino mūsų dailininkės kūrinius dar į parodą persiųsti.

A. Kašubienė ilgesnį laiką, dėl susilpnėjusios sveikatos, nuo kūrybos buvo atsisakiusi, bet dabar vėl pradeda aktyviai reikštis.

• **Dail. J. Pautieniui** suej 60 metų sukaktis. Ta proga Čiurlionio Galerijos patalpose, Chicagoje, atidaryta sukurtoji paroda.

LOS ANGELES

Paskirstė vakaro pelną

A. L. T. S-gos skyrius savo ruošto vakaro, įvykusio spalio 8 d., gautą gryną pelną — \$229.59 paskirstė: Tautinių namų fondui — 100 dol., radijo valandėlei 69 dol. 59 c., Vasario 16 Gimnazijai 10 dol. ir 50 dol. skyriaus išdui. Tokį paskirstimą skyriaus susirinkimas, įvykęs spalio 29 d., užgrynė. Taip pat paaiškėjo, kad vakaro dainininkė Helen Swaggart, jai skirtą atlyginimą už dalyvavimą programoje — 50 dol., paskyrė Tautinių namų fondui, už ką Tautinės S-gos skyrius, ir Tautinių namų fondas, dainininkei Helen Swaggart, taria širdingą ačiū.

A. Nausiedas

Studentai gintariečiai svečiuos pas Chicago neolithuanų metinėje sueigoje. Pirmoj eilėj prie stalo Rima Kašubaitė, neseniai baigusi studijas ir pradanti mokytojauti.

V. Labanausko nuotrauka

Danutės Gilvydienės vadovaujamo Buenos Aires modisčių instituto mokinės demonstruoja savo darbo naujas madų sukneles.

450 NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJUS

Baigdami Dirvos 45-tus sukurtojo metus vykdomė 450 naujų skaitytojų vajų. Tai už kiekvienus Dirvos leidimo metus po 10 naujų skaitytojų.

Vajus vykdomas iki 1961 m. balandžio 1 d. Per tą laiką visi nauji skaitytojai Dirvą metams gauna už \$8.00, pusmečiui už \$5.00. Taigi vienu doleriu pigiau.

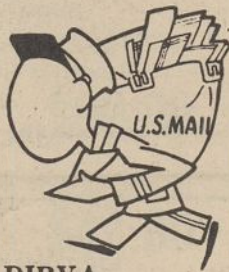
Apie vajaus eigą žinias skelbsime kiekvieną savaitę. O kad vajus tikrai sektųsi, kviečiame į talką įsijungti užprenumeruojant Dirvą artimiesiems ar kaimynams, raginant juos pačius užsiprenumeruoti ar atsiunčiant galimų Dirvos skaitytojų adresus.

Ypač Dirvos prenumerata yra gera šventinė dovana jūsų artimiesiems, gyvenantiems JAV ar kituose kraštuose. Atsiminkit juos ir padarykit didelį džiaugsmą. Jiems užsakant Dirvą, ar tai jie gyventų Vokietijoje, Australijoje ar Pietų Amerikos kraštuose, kaina ta pati, kaip ir JAV gyvenantiems.

Mes pilnai tikime, kad Jums talkininkaujant, vajų sėkmingai pravesim ir Dirvos tolimesnį leidimą labai sustiprinsime. Vajų vykdant naudokitės čia spausdinama užsakymo atkarpa.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Už metus — \$8.00 ☐

Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovana).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

